

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 191

GODINA
POK XLV

1/2016

У ЗАГРЕБЕ ПРЕД КРАЧУНОМ НАСТУПЕЛИ НАШО ДРУЖТВА

КУД „Каліна» Риска

КУД Русинох Винковци

КУД Рускиня и Руснак Загреб

КУД «Осиф Костелник» Вуковар

У організації Союзу Русинох РГ и КПД «Рускиня и Руснак» зоз Загребу, 20. децембра 2015. року загребскей ше публики представела векшина наших Дружтвох зоз своїм културним аматеризмом. Предсидателька домашнього Дружтва, Олгица Мудри, привитала своїх госцох и шицких патрацох, а вец ше публики шором, зоз кратким словом и порихтану програму представляли, перше домашнє Дружтво, а потим КУД Русинох зоз Винковцох, хторе одшпивало два писні зоз свого репертоару, КУД «Осиф Косетлник» зоз порихтаним наступом мишаного хору и солистичним наступом дзединскей шпивачки Клари Миклош,

КУД Русинох Осиеку зоз мишаним хором и танечну секцію, КУД «Яким Гарди» зоз Петровцох зоз танечну секцію, КУД Руснацох Цвелферіі зоз Райового Села представел ше зоз свою гудацку и шпивацку поставу и на концу розшпиване Дружтво Русинох и Украинцох «Каліна» зоз Риски. Була то по перши раз на таки сопсоб обдуманна, богата и пополнета програма, хтора порихтана зоз финансиїну потримвку Совету за национални меншини РГ. Остала ше наздавац же таки способ стретаня наших Дружтвох достанє традициїну форму и же и того року отримаме други по шоре «Крачух у Загребе».

Вера Павлович

КУД «Яким Гарди» Петровци

КУД Русинох Осиек

КУД Русинох Цвелферіі Райово Село

БРОЈ
ЧИСЛО

191

ГODINA
POK

2015.
XLV

“NOVU DUMKU”

Izdavač: Savez Rusina RH

<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428–342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Tiskara Soldo, Vukovar

Naklada: 800 primjeraka

“НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русиных РГ

<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

Za издавача: Дубравка Раšљанин

Редакција: Вуковар, Ради Европи 93

Тел. / факс: 032 428–342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкуе: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 800 прикладника

Тискано–Друковане

2 / 2016

Сіјена

10

Купа

Цена

Куни

Рукopиси се не враћају.
Објављени прилози се honorирају.

Рукopиси ше не враћају.
Објавени прилоги ше гонорују.

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ

У Загребе пред Крачуном наступели нашо Дружтва - Вера Павлович	2
У Петровцох представена кнїжка Јулина Бучка - Тана Гарди	10
Порядна звитна Скупштина КД Руснацох Винковци - Звонко Костелник	11
Виберанкова Скупштина КУД „Јаким Говля“ - Леся Мудри	11
КУД Руснацох Осиск отримало Рочну звитну скупштину - Агнетка Балатинац	12
Означена Ноц музејох у Петровцох - Звонко Костелник	17
У Вуковаре отримани 50. јувилейни бал - Любица Гаргај	18
Крачуцки концерт КУД-а «Јаким Гарди» Петровци - Звонко Костелник	20
Порядна звитна Скупштина КУД „Јаким Гарди“ Петровци - Звонко Костелник	21
КД Руснацох Цвелферии отримало рочну Скупштину - Вера Павлович	22
КУД „Осиф Костелник“ Вуковар отримана звитна скупштина - Любица Гаргај	22
У Винковцох отримана перша промоција значней кнїжки о страданю Руснацох у Отечествоней войни - Вера Павлович	35

DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА

67. Sjednica savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	4
У Вуковаре означена 18. рочница закончення процесу мирней реинтеграції - Звонко Костелник	5
Ради и представителс националних меншинох - Маријана Джуджар	6
Млади за младих - Мануела Дудаш	7
Дзень Руснацох РГ 21. мая у Вуковаре, а Рутенија 11. јуния у Старих Јанковцох - Агнетка Балатинац	7
И млади з Горватскеј могу ше приявиц - Агнетка Балатинац	13

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ

Амбасадор України у РГ нашивел Союз Русиных РГ - Вера Павлович	8
Отримана схадзка Совиту Новей думки - Вера Павлович	8
Отримана рочна Скупштина Союзу Русиных РГ - Вера Павлович	9

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГО ЖИВОТА

„Одняте од забуца“ - о. Владимир Седлак	14
Преслава Крачуна у рискеј церквѣ - Владимир Провчи	15
Вистки зоз грекокатолицкеј церквѣ з Осиску - Агнетка Балатинац	15

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ

Централна шветочнос означованя националног швета Руснацох у Сербии отримана у Кули - Агнетка Балатинац	23
Осиф Костелник — памјатка - Андреја Магоч	24
Дакеди було... - Желько Гаргај	27
Postavljanje granica u odgoju, 1. dio - Helena Timko	29

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

Бачиково франти - Јанко Колбас	16
Корені / Korjenі - Агнетка Балатинац	16
Križ... - Blaženka Noma Budimčić	16

STARE FOTOGRAFIJE - СТАРИ ФОТОГРАФИЈИ

Перша причасц у Петровцох 1972. року - Любица Гаргај	26

RUSINSKA NARODNA NOŠNJA - РУСКЕ НАРОДНЕ ОБЛЕЧИВО

Хлопске народне обличиво бачванско-сримских Руснацох - Звонко Костелник	28

RECEPTI - РЕЦЕПТИ

Слана пита (рејтеши) - Маријана Джуджар	26

POLJOPRIVREDA - ПОЛЬОДІЛСТВО

Razvrstavanje i zbrinjavanje otpada - Ljiljana Kiš	30
Цали живот медзи кошницами - В. Павлович	32

PETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Заградкарство у скорейших часох - Томислав Рац	33

Спорт	34

На першим боку: Агнетка Костелник — Яр

На остатним боку: Звонко Костелник — Фитюла

UREDNIŠTVO: Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ksenija Ljekar i Danijel Vašaš

SAVJET UREDNIŠTVA: dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Ljubica Harhaj, Marijana Džudžar, Zlatko Hirjovati, Joakim Erdelji i Vera Pavlović

LEKTORI: Marija Vulić (rusinski jezik), Lesya Mudri (ukrajinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-I), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Ксения Лікар и Данил Вашаш

СОВИТ РЕДАКЦИЈИ: д.ф. н. Оксана Тимко Дітко (председатель), Любица Гаргај, Маријана Джуджар, Златко Гирјовати, Јаким Ерделі и Вера Павлович

ЛЕКТОРЕ: Мария Вулич (руски язык), Леся Мудри (українски язык), Андреја Магоч (горватски язык)

Друкованс помага Совет за национални меншини Републики Горватскеј.

На вимагане Союзу Русиных и Українцох Републики Горватскеј з Ришеньом Министерства ин-формованя Републики Горватскеј од 15. јануара 1992. року (УЧ. 523–92–I) „Нова думка“ уписана до евиденції јавних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источносно и становиско редакції лебо издавача.

67. SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske održao je 24. veljače 2016. godine 67. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske, na Trgu Sv. Marka 2, u dvorani 121/1 u Zagrebu.

Uz nazočnost većine članova Savjeta i zastupnika gospodin Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio dnevni red, usvajanje zapisnika sa 65. i 66. sjednice:

1. Program rada Savjeta za nacionalne manjine za 2016. godinu.

2. Primjena manjinske legislative – vezano za pojave etnocentrizma.

3. Informacije o prijedlozima programa udruga i ustanova nacionalnih manjina za ostvarivanje programa kulturne autonomije nacionalnih manjina u području informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija za 2016. godinu pristiglih na Javni natječaj.

4. Razno.

Predloženi dnevni red i zapisnici sa 65. i 66. sjednice Savjeta za nacionalne manjine usvojen je jednoglasno.

AD 1. Na temelju članka 35. i 36. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske jednoglasno je donio Program rada za 2016. godinu.

AD 2. U skladu sa zadaćom osiguravanja ostvarivanja i zaštite prava i sloboda nacionalnih manjina, a u duhu razumijevanja i uvažavanja etničke i multikulturne raznolikosti propisane Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, Savjet je usuglasio Priopćenje o porastu atmosfere opće nesnošljivosti u hrvatskom društvu i pojavama etnocentrizma.

Navedenim je dokumentom Savjet pozvao hrvatsku političku, kulturnu i sveukupnu javnost da se zajednički najoštrije suprotstave svim pojavama diskriminacije

onih koji su drugačiji od većine po svojim individualnim i kolektivnim osobinama, uključujući nacionalne, vjerske, rasne, rodne i dobne karakteristike te političke i idejne orijentacije.

U usvojenom priopćenju ističe se da poštovanje prava na slobodno mišljenje, kritički stav prema vladajućoj politici i tolerancija spadaju u osnovni izraz europskih vrijednosti koje je Republika Hrvatska kao članica Europske unije u potpunosti prihvatila.

Priopćenje Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske o općoj nesnošljivosti u hrvatskom društvu i pojavi etnocentrizma

U skladu sa zadaćom osiguravanja ostvarivanja i zaštite prava i sloboda nacionalnih manjina, a u duhu razumijevanja i uvažavanja etničke i multikulturne raznolikosti propisane Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske upozorava na sljedeće:

Poštovanje prava na slobodno mišljenje, kritični stav prema vladajućoj politici i tolerancija spadaju u osnovni izraz europskih vrijednosti, koje smo kao članica Europske unije u potpunosti prihvatili.

No, ovi principi imaju smisao jedino ako se ne primjenjuju selektivno i ako djeluju univerzalno izvan zadatih političkih i ideoloških okvira.

Kod nas smo se, u posljednje vrijeme svakodnevno, mogli uvjeriti da se kod mnogih ona tumače i primjenjuju selektivno, s primjenom dvostrukih standarda kada se tiču ostvarivanja njihovih interesa.

Tu se stvari kreću jedino u svom ideološkom krugu, a oni koji ne pripadaju istom ne mogu očekivati da će netko dignuti glas u ostvarivanju njihovih prava ako nisu u sastavu njihove ideološke matrice.

Ogroman je problem što u shvaćanju demokratskih standarda u obrani svih ugroženih ljudskih i manjinskih prava ne vlada

princip poštovanja slobode kritičkog mišljenja oslobođenog od političke i ideološke pristranosti.

Jedina obrana od te prakse može i mora biti načelo demokracije društva; da svatko ima pravo na argumentirani način iznositi stajališta, ako korespondiraju sa civilizacijskim tekovinama europskog sustava vrijednosti i ne ugrožavaju ničije drugo pravo te nisu na tragu prijetnje unošenja straha i neizvjesnosti.

Demokracija podrazumijeva i sadrži sučeljavanje različitih stavova, što podrazumijeva i neslaganja, ali to nikada ne smije natkriliti uljudeno prihvaćanje drugih stavova i mišljenja, kao ni voditi do diskvalifikacije neistomišljenika.

Republika Hrvatska, kao i mnoge europske zemlje u svojoj povijesti, bila je izložena i radikalnim političkim pokretima i sustavima, a taj teret prošlosti nažalost još uvijek uvelike nosimo i osjećamo u svakodnevnim emotivnim raspravama i sučeljavanjima.

Manjinska i ljudska prava ne ovise prvenstveno o ustavu, zakonu i deklaracijama, nego o etici i moralnom svjetonazoru zajednice u kojoj se trebaju ostvarivati i konzumirati.

Dobro je poznato iz povijesti kakve posljedice snose manjinske skupine kad ih se getoizira, dehumanizira, a onda u tako stvorenoj društvenoj klimi i atmosferi eliminira iz javnog, kulturnog i političkog života bez poštovanja, empatije i pravne zaštite. Jednostavno rečeno, proglašavaju se suvišnim.

Zato pozivamo svu hrvatsku političku, kulturnu i sveukupnu javnost da se zajednički najoštrije suprotstavimo svim pojavama diskriminacije onih koji su drugačiji od većine po svojim individualnim i kolektivnim osobinama, uključujući nacionalne, vjerske, rasne, rodne i dobne karakteristike te političke i idejne orijentacije.

Svi mi imamo neotuđivo pravo na vlastiti pogled na pojedina pitanja, zbiljanja i događaje, no postoje i univerzalno utvrđene europske demokratske vrijednosti koje smo unijeli u cjelokupnu hrvatsku

legislativu na koju možemo biti ponosni, a koje nadilaze svaki subjektivni stav i ograničeno mišljenje.

U Zagrebu 24. veljače 2016.

Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske,

Aleksandar Tolnauer

AD3. Na Javni poziv prijavile su se 104 udruge i ustanove nacionalnih manjina sa 249 organizacijskih oblika (podružnica, beseda, matica, poddobra i kulturno-umjetničkih društava). Predsjednik Savjeta izvijestio je o informacijama o prijedlozima programa pristiglim na Javni poziv za sufinanciranje programa kulturne autonomije za 2016. godinu iz područja informiranja i izda-

vaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, te bilateralnih sporazuma i ugovora. Komisija za otvaranje prijave prijedloga programa pristiglih na Javni poziv utvrdila je da je ukupno prijavljeno 1 157 programa kulturne autonomije. Od toga je 69 programa informiranja, 79 programa izdavaštva, 468 programa kulturnog amaterizma i 561 program manifestacija. Nevladine udruge i ustanove na-

cionalnih manjina predložile su dodjelu sredstava za ostvarenje programa u ukupnom iznosu od 50.415.200,86 kuna.

Pod točkom razno nije bilo pitanja ni rasprave i sjednica je završena. Predsjednik Aleksandar Tolnauer svima se zahvalio.

Zvonko Kostelnik, prof.

У ВУКОВАРЕ ОЗНАЧЕНА 18. РОЧНИЦА ЗАКОНЧЕНЈА ПРОЦЕСУ МИРНЕЈ РЕИНТЕГРАЦИЈИ

Под високим покровитељством председателки Републике Горватскеј, пані Колинди Грабар Китарович и покровитељством жупана Вуковарско-сримскеј жупаниј Божи Галича, з нагоди 18. рочниці од закончєня мирнеј реинтеграциј горватског Подунавє и одход мировних моцох Зєдинєних народох УНТАЕС-у, у Вуковаре 15. јануара, у просторийох конгреснеј сали Хотелу «Лєв» отримани наукови округли стол под назву «Наукове огляднуце на мирну реинтеграцију нешка», на котреј особне присуствовала и председателка Републике Горватскеј Колинда Грабар

Китарович. Рада безпечности Зєдинєних народох 15. јануара 1996. року принєсла резолуцију 1037 о операциј УНТАЕС-у у восточнеј Славониј з роком тирваня од єдног рока. Процєс мирнеј реинтеграциј закончєл 15. јануара 1998. року кєд ше горватске Подунавє (восточна Славонија, Бараня и западни Срим) конєчно врацєло до рамикох Републике Горватскеј и такој оможлєвени початок обнови и врацаня вигнатих. После уводних и привитних словох гу шицким присутним обрацєла ше председателка Републике Горватскеј пані Колинда Грабар Китарович и наглашєла же мирна реин-

Председателка РГ Колинда Грабар Китарович

Присутни у Музею у Вуковаре

теграция резултат политичнеј мудросци першого председателя др Франі Тудьмана и Влади РГ, алє и водства Сербох на тим подручу. Гварєла же Горватска тєди започєла нову фазу у одношенюх зоз Сєрбию, котра нешка приятельска жєм котреј Горватска будзє помагєц як и другим державом при уходу до членства ЕУ. Гу присутним округлого столу обрацєли ше и: Лана Маєр, председателка ЕДВУ-а, Макс Брєндлє директор Заклади Фридрих Ебєрт, Божо Галич, жупан Вуковарско сримскеј жупаниј, Томас Е. Шуццє, ам-

басадор Републике Немецкеј у РГ, Милорад Пуповац, председател Сєрбскеј националнеј ради, Весна Шкарє Ожболт, председателка националног одбору за успоставяне довирия пострадалим и нормализованє живота у горватским Подунавю. У першим панєлу науковєј конференциј учєствовали: Виктор Коска, Вишєслав Раос, Дражєн Живич, Гордан Босанац, Йошко Морич, Шухрєта Думанич и Биљана Гача. После дискусиј оргєнизовани био-вегетаријански полудзєнок.

Звонко Костєлник, проф.

РАДИ И ПРЕДСТАВИТЕЛЄ НАЦИОНАЛНИХ МЕНШИНОХ

Члени Ради рускей националней меншини Вуковарско-сримскей жупанії

Раду националних меншинох може ше дефиновац як специфичну непрофитну правну особу хтору поєдина национална меншина снус пре витворйованс правох своїх припаднікох на участвованс у явним живоце, заступанс своїх интересох на уровню єдинки локалней (општини и городи) и подручней (жупанії) самоуправи, а у складзе з одрдбами Уставного закону о правох националних меншинох.

Пре окреми поступок виберанкох и конституованя радох националних меншинох и пре права хтори можу витворйовац на основу уставного закону о правох националних меншинох, ради националних меншинох правни особи хтори маю легитимитет заступац и шициц интереси шицких припаднікох поєдиней националней меншини на уровню єдинки локалней и подручней самоуправи за хтору су сновани.

Ради националних меншинох треба розликовац од здруженьох националних меншинох, хтори ше тиж так сную як непрофитни правни особи националних меншинох.

За розлику од здруженьох националних меншинох, основни права хтори ради националних меншинох маю написани под членом 31. Уставного закону о правох националних меншинох. Здруженя националних меншинох не можу у окончованю своїх діялносцох витворйовац права хтори написани лем за ради националних меншинох. Медзитим, ради националних меншинох, попри діялносци хтори за ніх утврдзени зоз Уставним законом, можу окончовац и діялносцох хтори звичайно окончую здруженя на-

ционалних меншинох. Ради националних меншинох маю совитодавну улогу у одношеню на преберанс активносцох и прилапйованс общих актох целох єдинкох локалней и подручней самоуправи у зонох хтори ше одноша на унапредзованс, витворйованс и заживйованс правох националних меншинох.

Представитель националней меншини специфична институция хтору припадніки поєдиней националней меншини вибераю пре витворйованс своих правох у явним живоце и заступаню своих интересох на уровню єдинкох локалней (општини и городи) и подручней (жупанії) самоуправи, а у складзе з одрдбами Уставного закону о правох националних меншинох.

Представитель националней меншини роби самостойно и заступа и шициц интереси шицких припаднікох поєдиней националней меншини на уровню єдинки локалней лебо подручней самоуправи за хтору є вибрани.

Чл.31.

(!) Ради националних меншинох маю право:

- давац предклади целом єдинкох самоуправи мири за унапредзованс положеня националней меншини у держави лебо на даєдним ей подручу, уключуюци даванс предкладох общих актох з хторима ше ушорюю питаня од значносци за националну меншину целом хтори их приноша;
- викладац кандидатох на длужносци у целох державней управы и целох єдинкох самоуправи;
- буц обвисцени о каждам питаню о

хторим буду розпрывац работни цела представительного цела єдинки самоуправи, а дотика ше положеня националней меншини;

- давац думаня и предклади на програми радиийних и телевизийних станіцох на локалним и регионалним уровню хтори наменєни националним меншином лебо на програми хтори ше одноша на меншински питаня.

(2) Цела єдинкох самоуправи зоз своїма общима актами можу ушориц способ, термини и поступок витворйованя правох утврдзених у пасусу 1. того члена.

На схадзки Координації националних меншинох отриманей 11. януара 2016. року, пременєне мєно Координації до Координації радох и представителюх националних меншинох Вуковарско-сримскей жупанії. Буджет Вуковарско-сримскей жупанії за 2016. рок зменшани, так же и националним меншином зменшани на 400.000,00 кн и то ше дзелї на шицки национални меншини зареєстровани у Вуковарско-сримскей жупанії.

На предклад Координації, а у согласносци зоз Жупаном, финансийни средства за роботу радох и представителюх подзелени так:

Число	Национална меншина	Финансії за роботу у 2016. року
1.	Бошняци	76.000,00
2.	Словаци	76.000,00
3.	Руснаци	76.000,00
4.	Серби	76.000,00
5.	Мадыаре	76.000,00
6.	Українци	5.000,00
7.	Роми	5.000,00
8.	Немци	5.000,00
9.	Албанци	5.000,00

Зоз таким ришеньом не були шицки задовольни, так же ше инсистовало на ище єдней схадзки же би ше пробовало дойсц по инашки розподзелєня.

На тей схадзки, отриманей 09. фебруара того року, присутна була и прочалница за финансії у Вуковарско-сримскей жупанії, хтора гварела же наисце пенсжи у Жупанії нет и же тєраз муши так остац. Понеже зме не мали другого вибору, таки предклад зме прилапели и послали до Жупанії же би ше могло поцац зоз финансованьом, а тиж так и з роботу и радох и представителюх.

Марияна Джуджар

МЛАДИ ЗА МЛАДИХ

Иван Канюх бешедуе о Волонтерским кампу

Млади Руснаци зоз Петровцох, Вуковару и Осиєку недавно мали дружене зоз младима Руснацами зоз Войводини. Понеже недавно основани Клуб младих Руснацох Републики Горватскей, у просторийох Союзу Руснацох Републики Горватскей организоване стретнуце зоз Роботним целом за младеж Национального совиту Руснацох зоз Войводини же би започали сотрудничтво. Клуб младих основани при Координації рускей националней меншини Републики Горватскей, а по углядзе на Роботне цело за младих Руснацох з Войводини. Млади Руснаци з Войводини досц активни и представели свою роботу. Представели роботу Заводу за культуру войволянских Руснацох, роботу и активносци Роботного цела за младеж, представени „Pact Ruthenorum“, часопис МАК, Медзинародни волонтерски камп у Руским Керестуре, бешедовали о Одзелєню за русинистику Филозофского факултету у Новим Садзе, а млади музичаре представели и одшпивали свойо писні.

Председатель Национального совиту Руснацох, Саша Сабадош, наглашел же основни задаток Роботного цела помогнуц младим у витворйованю проєктотх хтори за цель маю популаризацию младежских змистох по руски, а тиж так и змощнованє сотрудничтва медзи младима Руснацами. Саша бешедовал и о організації Виглєдовацки круг

хтора за основни цель ма анимировал младих же би направели перши крочаї у писаню наукових роботох. Михаил Рамач и Сашо Палєнкаш представели ше зоз своїма музичними композициями, а Михаил Рамач пречитал и стицки зоз своєй кнїжки. Иван Канюх, водитель Медзинародного волонтерского кампу представел Камп у Руским Керестуре. Таки ше кампи отримую по цалим швецє и їх цель помогнуц локалней заєднїци. Иван поволал шицких заинтересованих же би ше приключели. Яким Винаї представел Здруженє гражданох „Pact Ruthenorum“. Здруженє организує рижни друженя, семинари и други забавни змисти, дзе ше млади Руснаци маю нагоду дружиц и бешедовац по руски. Млада редакторка Мая Зазуляк представела часопис МАК. МАК провадзи активносци младих Руснацох, але пише и о темох котри ше дотикаю шицких младих. Мая гвари же ше до реализованя того часопису можу уключиц и млади зоз Горватскей. Студентка докторских студийох Ана Римар представела Одсек за русинистику Филозофского факултету у Новим Садзе.

Клуб младих Руснацох Републики Горватскей ма коло 10 членох, а шицки котри заинтересовани, шлєбодни ше приключиц (у наслове написана електронска адреса на котру ше може явиц). За початок, младим Руснацом

зоз Горватскей у цилю здружиц ше зоз младима Руснацами зоз Войводини и ведно започац даяки проєкт. Робота котру млади Руснаци з Войводини представели може буц як порив и мотивация шицким младим зоз Горватскей котри заинтересовани за таку активносц у пєстованю култури и руского языка, а тиж так и у професионалним розвою.

Мануела Дудаш

ДЗЕНЬ РУСНАЦОХ РГ 21. МАЯ У ВУКОВАРЕ, А РУТЕНИЯДА 11. ЮНИЯ У СТАРИХ ЯНКОВЦОХ

Схадзка Координації рускей националней меншини РГ отримана 5. фебруара у просторийох Ради рускей националней меншини Городу Вуковару, а пристуни були шицки председателе радох и представителе рускей националней меншини избрани на виберанкох за Ради и Представительох, окрем председателю Ради рускей националней меншини Општини Богдановци, чия одсутносц не потолкована, як и Представителя рускей националней меншини Городу Загребу, котри пре предлогуку драгу бул оправдано одсутни. Присутни були и учительки мацеринского языка з Петровцох, Наталия Гнатко и Миклошевцох, Леся Мудри. Наталия Гнатко источашне и член Ради рускей националней меншини Городу Вуковару и Вуковарско-сримскей жупаниї. На схадзке порадзєне же ше Дзєнь Руснацох РГ отримати 21. мая у Вуковаре. Програма будзе присподобена можливосцєм културно-уметничких дружтвох, а рецитаторох виберу и порихтаю учительки мацеринского языка Наталия Гнатко и Леся Мудри.

Дзєнь потим, у рамикох спортских бавискох Яша Баков, 22. мая, у Петровцох ше отримати турнир у шаху, а 11. юния у Старих Янковцох отримати ше Рутєнияда, змаганє школярох у старих руских бавискох.

Агнетка Балатинац

АМБАСАДОР УКРАЇНИ У РГ НАЩИВЕЛ СОЮЗ РУСИНОХ РГ

У Вуковаре, у шедзиску Союзу Русинох РГ, 15. янура його екселенция Олександр Левченко, амбасдор Украіни у РГ, нащивел нашо просторії. Сердечне стретнуце окрем водзацих у нашим Союзу, на чолє зоз председательку Союзу Русинох РГ Дубравку Рашлянин и тайомніком Союзу и представителем Руснацох у Совиту за национални меншини Републики Горватскей, Звонком Костелником, зоз своїм присутством звекшали и председателе руских Радох Општини Богдановци, Владимир Дудаш и Општини Томповци, Мирослав Лікар, председателе наших КУД-ох зоз Вуковару и Винковцох и други зацикавени представителе явного и культурного живота Руснацох у РГ.

По привитним слове председательки Союзу, Олександр Левченко вжал слово. На самим початку, понеже ше у Вуковаре находзел на

сам дзень визначованя 18. рочніци од мирней реінтеграції гораватского Подунавя, Олександр Левченко питал ше нашим представителем яке их думанє о терашнім горучим питаню як цо то хаснованє кирилицы и двоязычных таблох и назвох у Вуковаре, а вец ше надовязал на актуални обставини у Украіни и нагласел же у тим случаю не може буц слово о зраженю писмох, понеже ше и Українци и Руси служба зоз истим писмом, т.е. зоз кирилицу, заш лєм можеме бешедовац о розличним поглядю на швет, при чим Украіна обрацена гу заходу, а противніки гу востоку.

Терашні обставини у Украіни, спарм словох амбасадора Левченка, компликовани, ані не панус война, а ані анектовани території не врацени под українску сувереносц у процесу имплементациі поражденю у Минску. З медзинародну арбитражу би ше требало одлучиц чим скор-

З ліва на право: Дубравка Рашлянин, амбасадор Олександр Левченко и Звонко Костелник

шому врацаню окупираного Домбаску и анектованого Криму, же би ше могло далей незавадзано функционовац. На питанє присутних чи ше у самей Украіни припадніки русийскей националней меншини чувствую занедзбано або обесправено, дал одвит же ше роботни и дружтвени обставини у других часцох держави не пременсли за гражданох Украіни, але воєни обставини охудобною жем

и требало би чим скорей присц до стабилного миру же би ше рушело напредок. На питанє чи медзи Украіну и РГ през остатні три роки пришло до роснуца медзидержавней економії, одвит бул же ше у Украіни першенствено муша ришиц политични обставини, а вец ше далей може бешедовац о тарговини и роснуцу медзисобного вивозу.

Вера Павлович

ОТРИМАНА СХАДЗКА СОВИТУ НОВЕЙ ДУМКИ

В субботу, 6. фебруара того року, у просторіях Союзу Русинох РГ у Вуковаре, отримана перша тогорочна сходка Совиту Новей думки, а на поволанку председательки Совиту Окасни Тимко Дітко. На сходки були присутни председателька Союзу Русинох РГ Дубравка Рашлянин, тайомнік Союзу Звонко Костелник, члени Совиту Новей думки Любица Гаргай, Оксана Тимко Дітко, член редакції Новей думки Агнетка Балатинац и главна и одвичательна редакторка информованя у Союзу Русинох РГ Вера Павлович.

Дньови шор облапал штири точки. Перша точка Дньового шора бул звіт о роботі Совиту у 2015. року, як и

звіт о реализованих програмах у прешлим року. Главна и одвичательна редакторка поднесла кратки звіт о роботі. Можеме буц задовольни зоз динамику витворіованя планох, понеже шицки числа Новей думки, Венчику як и Думкох з Дунаю вишли у заданим року, а тиж так зоз друку вишла и една кніжка за хтору зме влоні доставили средства од Совиту за национални меншини РГ. Цо ше дотика квалитету наших виданьох, з боку єдного члена редакції Новей думки дати предклад же би ше скорей друкованя каждого числа готови вискладани прикладнік послал на розпатранє членом редакції, понеже ше и попри шицких препатраньох по тєраз нашло дру-

З ліва на право: др Оксана Тимко Дітко, Агнетка Балатинац, Вера Павлович и Дубравка Рашлянин

карски гришки, окреме при подписованю фотографийох. Тот предклад прилапени. Друга точка дньового шора одношела ше на план роботи у 2016. року. Присутни члени

Совиту Новей думки и редакції розпатрали рубрику по рубрику змисту прешлорочних виданьох и принесли одлученя о випатрунку Новей думки у тим року, а за пре-

менки у змісту и випатрунку Венчика предложене же би ше отримало окреме стретнуце зоз нашими учительками хтори викладаю руски язык и же би ше им дало можлівосц реорганізованя нашого єдиного дзецинского часопису чия форма уж длого не мяняна и нешка уж не одвитує сучасним дзецинским часописом.

Трєца точка Дньового шора була порада коло тогорочних

маніфєстацийох Петровски дзвон и означованє 45. рочниці Новей думки хтора ше накончус того року. Под точку рижне принєшени предклад премекох членох Совиту, предложене же би ше число од пейцох членох Совиту зменшало на трох, а тиж так принєшени и предклад прєменкох медзи членами радакції.

Вєра Павлович

ВЕНЧИК БИ ТРЕБАЛ ДОСТАЦ СУЧАСНУ ФОРМУ

Члєни Одбору за школство и редакції Венчика

Восботу, 20. фебруара того року, у просторійох Союзу Русинох РГ у Вуковаре, на поволанку прєдсєдательки Союзу Дубравки Рашлянин, отримана прєширена схадзка редакції Венчику и Союзового Одбору за школство. Дньови шор ше першенствєно одношел на ушорйованє дзецинского часопису Венчик, план и програма тогорочней Лєтней школи, трєца точка ше одношєла на предклад курикулярних дополнєньох о рускей националней меншини у будучей интеркултурней основней школи хтора ма зажиц у Вуковаре, а остатня точка була - рижне. На схадзку ше жишли прєсвитни роботниці: Лєся Мудри, Андрея Магоч, Лєла Мудри; члєни редакції Венчику: Любица Гаргай и Агнєтка Балатица, прєдсєдателька Союзу Дубравка Рашлянин, тайомнїк Союзу Звонко Костелник и главна и одвичательна редакторка Вєра Павлович.

После привитних словох Дубравки Рашлянин слово прєвжєла редакторка Венчику и наглашєла же ше Венчик велї роки зоз форму и змістом не мянял, а жаданє видавателя, односно нашого Союзу Русинох РГ же би дзецински часопис бул цикави нашим наймладшим, же би ше му радовали и любєли го. По угляду на дзецински часописи других националних меншинох, на схадзки ришєне же ше до Венчику увєдзє нови рубрики, же ше му зменша формат, алє ше звєкша число бокох зоз терашнїх двацєц. У тим зміслу, по доставаню средствох од Совиту за национални меншини РГ будзє ше глєдац прєнаменка средствох за нови, злєпшани Венчик. О планованю роботи у тогорочней Лєтней школи и курикулярних дополнєньох не було вєльо бєшєди, алє то и так питаня за котри ище єст часу и на котри ше будзє врацац вєцєй раз.

Вєра Павлович

ОТРИМАНА РОЧНА СКУПШТИНА СОЮЗУ РУСИНОХ РГ

Члєни Скупштини Союзу Русинох РГ

Порядна рочна Скупштина Союзу того року отримана 27. фебруара зоз початком на 9,00 годзин у просторійох Союзу Русинох РГ у Вуковаре.

На дньовим шорє уж звичайно бул звит о работи у прєшлим року, финансийни звит за 2015. рок, план роботи у тим року и рижне. На Скупштини були присутни 18 делегати зоз наших Дружтвох, цо од вкупно 23-ох членох достаточни кворум, понєже ше прє хороту и други причини оправдали члєни Скупштини зоз Риски, Загребу и Винковцох. Вибранє роботнє цело, верификаційна комиссия, як и подписоварєлє записнїку, а вєц прєдсєдателька Союзу Дубравка Рашлянин поднєсла звит о работи нашого Союзу и Дружтвох.

Звит провадзєни зоз пауєр поинт прєзєнтация, а таки є послани и прилапени од Совиту за национални меншини. Можєме буц задовольни зоз числом наступох нашого члєнства и намагац ше тото число наступох затримац або и звєкшац. Пришол час же бизмє ше ище баржєй понукали и наступали ширцом нашєй жєми. Звит о работи єдногласно прилапени. Надрптраюци одбор винєсол же не ма зауваги на финансийнє дїлованє у Союзу, а прєдсєдателька Дубравка Рашлянин тиж так поднєсла финансийни звит Союзу за прєшли рок.

Понєже нашо средства наменковє трошєни и були лєдво достаточни за отримованє наших чєчущих потреб, будзємє у несприємним положєню кєд би бул принєшєни значно зменшани финансийни план за тот рок, а як будзє то ше ище не зна, понєже нова Влада не винєсла на дньовє швєтло план бюджету за 2016. рок. Єдна зоз можлівосцох будзє и ище єдна роботна схадзка Прєдсєдательства дораз после додзєльованя средствох, же бизмє ше порадзєли хтори плановани програми у яким обсягу витворимє. Заш лєм, трєба ше наздавац найлєпшєму. План и програма роботи кратко винєшєни, а у дискусії було вєцєй прєдклади же би ше нашо Дружтва медзи собу подпомагали зоз члєнством, окреме кєд слово о наступох, бо би нашо млади путовали и то их першенствєно и прицагє до Дружтва. Попри културней дїялносци у тим року планованє и ушорйованє пиньвици, ушорйованє библиотеки, як и други роботи.

Вєра Павлович

У ПЕТРОВЦОХ ПРЕДСТАВЕНА КНІЖКА ЮЛИНА БУЧКА

Члени Женской шпивацкей групи КУД «Яким Говля»

Миа Бучко

Клара Миклош

На здогаванє на Юлина Бучка, руского композитора походженьом зоз Миклошевцох, 3. януара 2016. року у Петровцох организована промоция його кніжки «Лем писня будзе далей жиц», котра з друку вишла прешлого року и финансирана є з боку Координації рускей националней меншини РГ.

Числени писні автора находза ше и скарбу РТВ Нови Сад, а єдна часц фондусу страцена под час Отечественей войны. По нешка мено Юлина Бучка вяже ше за єдиного успишнейшого руского композитора зоз РГ. Богату програму водзела учителька руского языка Наталия Гнатко хтора дала уводни

Борис Бучко

слова на руским и горватским языку. О sameй публикации бешедовал и редактор Яким Ерделі. Рамики обробел Богдан Ерделі, нотни материял позберали Лидия Пашо, котра була и рецензентка, Юлиан Рамач Чамо и Ана Бучко. Кніжка друкована у Церни и вишла у ти-

Михайло Голик

ражу од 350 прикладнікох, а попри Координації рускей националней меншини РГ софинансиер бул Представитель рускей националней меншини Городу Загребу, мр сц. Ириней Мудри.

Кніжка облапя коло триец композицій написани на слова руских поетох Агнети Бучко Папгаргаї, Дюри Папгаргая, Мирона Колошняя и Силва Ерделя. У збирки композиції хтори припадаю дзецинским, забавним и народним шпиванком.

Зоз биографіі Юлина Бучка дознаваме же пред Отечествену войну бул заняты як наставнік музичней култури у Центру за културу у Вуковаре и як професионални гудак КУД-а «Слога» зоз Ву-

Ивона Гнатко

ковару, а по войны бул заняты на Горватским радио Вуковар як музични редактор. Од малючка учел грац гармонику, ані не ишол до порядней музичней школи. Грал и други инструменти, а свою любов гу рускей писні пренесол и на свойо дзеци — сина Бориса и дзивки Ану и Гелену. Петровскей публики композиції Юлина Бучка одшпивали син Борис, дзивка Ана и унука Миа.

Шпивачох инструментално провадзели Борис Бучко и Звонко Еделински.

На тот способ петровска публика мала нагоду ише раз ше здогаднуц музичней творчосци Юлина Бучкового.

Таня Гарди

Наталия Гнатко

Яким Ерделі

ПОРЯДНА ЗВИТНА СКУПШТИНА КД РУСНАЦОХ ВИНКОВЦИ

У просторийох КД Русинох Винковци 15. фебруара того року отримана порядна звітна Скупштина. На самим початку шицких присутних привитала председателька Дружтва Мелания Пап и предложела роботне председательство котре Скупштина прилапела. Поднесени звіт о роботі Дружтва, у хторим наглашене же и попри того же Дружтво вше старше и вше чежше позберац младих зазначени красни успихи. Финансийни звіт ше уклопел до програми, так же шицки активносци закрити. Надпатраюци одбор не мал ніяку заувагу на роботу Дружтва и похвалел роботу председательства. Финансийни

план послани до Совету за национални меншини, а тиж так и план роботи за 2016. рок. Шицки звити прилапени єдногласно. Наглашене же ше добре сотрудзус зоз Союзом Русинох Републики Горватскей и другима институциями, городским и жупанийским. Председателька Союзу Русинох Републики Горватскей Дубравка Рашлянин привитала шицких присутних и повинчовала им на потерашней роботі и пожадала вельо успиху и будучей. Председателька Мелания Пап подзеквала шицким присутним и потим заварла Скупштину.

Звонко Костелник, проф.

Члени КД Русинох Винковци

ВИБЕРАНКОВА СКУПШТИНА КУД „ЯКИМ ГОВЛЯ“

Рочна виберанкова Скупштина КУД „Яким Говля“ Миклошевци отримана 21. фебруара у просторій старей тарговини. На Скупштини були присутни 26 члени, як и госци: заменіки началнікох Општини Томповци Здравко Звонарич и Мирослав Лікар, председателька Союзу Русинох РГ Дубравка Рашлянин, представитель Руснацох у Совету за национални меншини Звонко Костелник. Председатель Дружтва Славко Ждиняк пречитал звіт о роботі Дружтва за 2015. рок, як и финансийни звіт. Медзи иншим, вон визначел же у Дружтве активно робя два фолклорни секції, дзединска (хтора мала 13 наступи) и младежска (9 наступи), рецитаторска (4 на-

ступи) и Женска шпивацка група (16 наступи). Єдна зоз точкох дньовного шора була пременка Статуту Дружтва. Председательство КУД „Яким Говля“ предложело зменшиц числох членох Председательства зоз тринац на дзевец членох, цо члени Дружтва єдногласно прилапели. Розришене потерашне Председательстао и Надпатраюци одбор и избрани нови. До нового Председательства избрани: Витомир Чордаш, Борис Бучко, Санела Поточки, Леся Мудри, Сузана Мудри, Виолета Гирйовати, Славко Ждиняк, Мирослав Колесар и Славица Гайдук. Надпатраюци одбор: Мария Филипович, Мария Папуґа и Яким Симунович. Председательство отримало

Члени КУД „Яким Говля“ на Скупштини

першу роботну схадзку на котрей за председателя избрани Славко Ждиняк, подпредседателя Леся Мудри, секретара Виолета Гирйова-

ти, а за касира Санела Поточки.

Леся Мудри

КУД РУСНАЦОХ ОСИЕК ОТРИМАЛО РОЧНУ ЗВИТНУ СКУПШТИНУ

КУД Руснацох Осиек 9. януара отримало по-рядну Рочну звітну скупштину за 2015. рок. Пре нови закон о здруженьох, то остатні рок же ше звітни лебо виберанково скупштину отримую початком нового рока, а приказую звіт о роботы у року скорей того. По новим закону о здруженьох, звити о роботы буду мушиц будз приказани у чечуцим року.

Звіт о роботы КУД-а Руснацох Осиек поднесла председателька КУД-а, Агнетка Балатинац, а финансыйни звіт касирка, Лела Дітко.

У звіту о роботы Дружтва председателька начислела наступи котри мала каждая зоз секцийох Дружтва, а нагласела же у 2015. року основана фолклорна секция котра истого року мала замерковани наступи на даскеліх манифестацийох. Найактивнейши бул тамбурови оркестер котри медзи иншим помагал при наступох КУД-а «Яким Гарди» з Петровцох и КУД-а «Осиф Костелник» з Вуковару.

Вкупно, КУД Руснацох Осиек мало 21 наступ през хорску, тамбурову, фолклорну и подобово-етно секцию.

Дружтво організовало и свою традиційну манифестацию «Дравски габи», як и Подобову колонию на котрей перши раз були млади руски маляре з Петровцох, Роберт Ерделі и Кристьян Медєши.

Тиж, уж традиційно, організує Мемориялни турнир у столним тенісу «Владимир Тимко» котри ма интерни характер, а попри промоційох кніжкох руских писательох з Горватскей, організовало и стретуце зоз писателями и рецитаторами зоз Шиду.

У рамикох Подобовеј колоніі організовани наступ драмскей секції КУД-а «Яким Гарди» з Петровцох котри виведли дуодраму «Бліскаци жирячки малженства» з глумцами Ивану Колбас и Владимиром Дудашом, а у режії Томислава Раца. КУД Руснацох Осиек у своїх можлівосцох намага ше жителюм Осиеку и самим Руснацом з Осиеку и околїска понукнуц цо рижнороднейши змисти, алє осипованє членства пре одход до иноземства, одход на школованє до других местох лебо смертельни случаї, у велькей мири

Звітна Скупштина КУД-а Руснацох Осиек, касирка Лела Дітко подноши финансыйни звіт

очежує тоти намаганя — нагласела председателька Балатинцова.

КУД Руснацох Осиек ма уписаного 51-го члена, алє лем 28 активних. Од тих 28 досц естстарших котри лебо презавжати на своїх роботних местох, лебо пре хороти не можу у подполноски витворйовац шицко потребне за даяки активнейши ансамбл. Медзи младима, зацикавеносц обрацена на активносци здруженьох котри у можлівосци зробиц проєкти котри младим обезпечую перебуванє у страних жемох, та логичне же их таки програми вецей цікава.

Понеже у наших културних и културно-уметніцких дружтвох нет плацених и професийно занятих, чежко провадиц шицки предписаня котри приноси держава и обовязує здруженя на приримованє истих, та и з того боку очежана работа Дружтвох.

Председателька тиж нагласела же за потреби Дружтва купени 2 греячки, надоплнєло ше хлопске народне облєчиво з лайбиками, а жени, през етно секцию, за потреби женскей часци хорскей

секції, виробели прикраски за стилизоване облєчиво з елементами рускей култури. Видруквана и брошура о роботы Подобовеј колоніі, а за потреби членох Дружтва одкупене и єдно количество кніжкох автора Дюри Лікара «Миклошевци под сримским небом», дзе на прејг 440 боки и попри вецей од 2000 фотографийох приказани жителє Миклошевцох през вецей генераций, а през хижу (нумероване число хижі) у хторим тоти генераций би-вали.

Нагласене и добре сотрудинїцтво прејг Представительки рускей националней меншини Осєцко-бараньскей жупаніі зоз Националним Советом Руснацох Сербіі, а то ше указало на Дравских габох дзе ше каждого року поволує єден руски ансамбл з Войводини и прејг приходу малярох на Подобову колонию, як и зоз самим присутвом представительох Национального совиту на манифестаций «Дравски габи». Нагласене и добре сотрудинїцтво зоз Союзом Русинох РГ, дзе КУД Руснацох Осиек член од самих початкох своего снованя, а понеже у мандату председательки

Звітна Скупштина КУД-а Руснацох Осиек, председателька Агнетка Балатинац подноши звіт о роботы КУД-а Руснацох Осиек за 2015. рок

За веселе розположене, попри домашніх тамбурах ше прилапели и госци. З ліва на право: Звонко Костелник, Мирослав Дітко, Огнен Здравкович, Томислав Мишир и Зденко Данчо

Союзу членіца КУД-а Руснацох Осиск, Дубравка Рашлянин, Дружтво ма привилегию же на манифестационых вше присутна председателка Союзу.

У прешлим року на Округлим столе у Ораховици, котри організовал Союз Русинох РГ, КУД Руснацох Осиск мало вецей делегатов, медзи котрима бул и тайомнік Дружтва, Зденко Сивч, касирка Лела Дітко, та член председательства, Мирослав Дітко. Понеже мали нагоду слушац викладане председателю Совету за национални меншини РГ, Александра Толнауера, прешвечели ше

же почежкосци у културним аматеризму буду вше векши, понеже предписаня о здруженях административно вше обсяжнейши, а членство недостаточнo едуковане за аматерске водзенє здруженьох. Но и кед би було едукованше, вимага ше вельо часу за пополньованє рижних предписаньох и формох котри ніби предписала Европа, та вше меней аматерох ма дзеку прилапиц ше такей роботи без надомиреня трошких.

Звит з боку Скупштину прилапени у подполносци, а дискусиї ше водзели вецей у

напрямє злєпшованя стану просторийох у котрих Дружтво як о роботи котра одробена у 2015. року.

Председателька КУД-а Руснацох Осиск предложела и план роботи за 2016. рок котри Скупштина у целосци прилапела.

Финасийни звит, котри поднесла касирка Лела Дітко, указал же розполаганє з финансиями було осторожне и же ше нігдзе не потрошело вецей як заплановане.

Понеже ше Дружтво финансиує у найвекшей часци з боку Совету за национални меншини РГ, средства можліве хасновац лєм так як Совет предписал и по програмах за котри Дружтво одніх достало средства. З меншей часци, зоз по 2000 куни, роботу Дружтва подпомага и Город Осиск, та Осиецкобараньска жупанія, а тоті средства ше тиж можу потрошиц лєм за проекти хтори Дружтво приявело и за хтори лєм з тей малей часци достало средства.

Шицки други финасийни видатки намирийовали ше з членарини Дружтва котра символична и не обезпечує достаточне функционованє у случаю кед би други жридела пресушели.

Финасийни план котри предложени за 2016. рок, у найвекшей мири завиши од средствох котри ше достанє лебо не достанє по приявених проєктох, та у сущносци неможліве принєсц реални финасийни план.

Госци на Скупштини, попри члена Совету за национални меншини Звонко Костелника и председательки Союзу Русинох РГ, Дубравки Рашлянин, та Представительки рускей националней меншини Осиецкобараньскей жупанії, Агнетки Балатинац, були и Михал и Владо Панковичово, свойочасово барз активни у КУД-у «Осиф Костелник» у Вуковаре, а нешка ище вше активни кажди у месце перебуваня, Михал у Пишкурєвох, а Владо у Сиднею у Австралії.

По законченей Скупштини отримане друженє Дружтва на котрим ше шпивали руски шпиванки, дзе затанцовали тоті хтори мали дзеку танцовац, а у розгварки єден час препровадзели гевти котри не активни у секциях Дружтва, але су подпєраюци члени и вше дзєчне приходза на шицки збуваня котри Дружтво організує.

Агнетка Балатинац

И МЛАДИ З ГОРВАТСКЕЙ МОЖУ ШЕ ПРИЯВИЦ

Фестивал поезії младих розписал конкурс за младих поетох зоз Сербії и региону за участованє на традиційней смотри талантованих поетох, хтора будзе отримана у остатнім тижню мая мешаца у Вербаше.

На конкурсу можу участвовац поетове по 27 роки старосци зоз циклуом од 10 необявених писньох написаних на сербским лебо на язикох националних заєднїцох (з прекладом на серб-

ски).

Писні, у штирох прикладнікох, подписани зоз шифру, треба послац на адресу: Народна библиотека „Данило Киш” Вербас, Фестивал поезії младих, Маршала Тита 87, 21460 Вербас, најпознїше по 1. април 2016. року.

Поетове чийо писні вибере фахови жири буду участвовац на 48. Фестивале, хтори наградзи најлєпших поетох, а главна награда то друкованє кнїжки.

Фестивал поезії младих ис-

точашнє розписал и конкурс за најлєпшого младого маляра за „Палету младих”, хтора будзе у рамикох Фестивалу. Конкуровац можу шицки млади академски маляре по 27 роки старосци. Тема и техніка по шлєбодним виборе, а формат роботи штафелайни.

Заинтересовани авторе треба же би по 1. април 2016. року послали фотографії циклуу од 10 роботох у електронскей форми, з основними податками и кратку

биографию, на адресу pale-tamladig@gmail.com

Селектор Палети младих Сава Степанов вибере 10 најлєпших авторох, чийо роботи буду виложени на 42. Палети младих.

Поволусме младих руских поетох и поетеси з Горватскей же би ше приявели и вихасновали нагоду указац свой талант.

Прирхтала: А.Балатинац
Жридо: Рутенпрес

„ОДНЯТЕ ОД ЗАБУЦА“

Жимски час... Пушчане прешло, бали одтанцовани, а Вельки пост лем праве почал. Вонка робота ище не велька, польо мирує. Семестер на факултету готови, у школи нст вельо за учиц... То идеални час же би ше до рукох вжала кніжка и можебуц дацо добре пречитало...

Лапаючи ше за кніжки рижних авторох, у жаданю пречитац дацо добре, без огляду на жанр, найшол сом на сден наслов хтори, цалком можліво и у ваших обисцох, дагдзе на полічки. Ище можлівше на пойдзе, медзи старима кніжками, бо тота кніжка по своїм друкованю барз пошвидко нашла место у лем цо не каждим руским обисцу.

Два причини були за таке дацо. Перша: автор кніжки вельки духовни и народни авторитет гевтих часох, владика др Дионизий Няради. Вон бул духовни пастир крижевацкого владичества, алс и вельки подоператель и мецена Руского народного просвітного дружтва „Просвита“. Друга: у тедишні часи при наших людзох була мода читац. З урвньом писменос-

ци наших дідох и бабох можеме ше лем пишиц, бо при бачванско-сримских Руснацох гевтих часох неписменосц була викоренета, цо ше не може повесц за дзепосдни други народи з котрима нашо стари жили.

У Дякове, 1936. року, видрукована кніжка под меном: „Прадїдовска вира у шветлу истории“. Тота кніжка вишла як кишенково виданс (Taschenbuch) мекких рамикох, на жовтим паперу. Друковала ю владическа друкарня Дяковскогo римокатолицкого владичества у сотрудніцтве зоз владиком Нярадийом. Друкована є по руски и з руским писмом. Видата є у малим формату и ма лем 80 боки.

Владика Няради мал чувство за малого человека. Знал же параст не ма часу читац груби и чежки кніжки. На концу, за таке дацо у гевтих часох параст або майстор не мал ані пенсжи. Прето их владика писал кратко и ясно. Вон не давал тельо увагу на вонкашньосц кельо на сам змист кніжки. А же би змист мал свою „чужину“ и прирускей интелігенції гевтих часох, як и других котри провадзели писанє того академски високо образованого духовніка, владика Няради пописал жридла на котрих базовал свою кніжку. Так, хто сцел могл ище преглїйовац своєю горизонти знаня, а векшей часци читательства праве тото кратко и ясно писанє подкріпене з авторитетом писателя було досц же би свідомосц о вири, алс и прешлосци при наших людзох була солидно поставлена.

Кніжка писана з вельку любову гу духовней истории власного народу. То видно

уж зоз предслова, дзе автор жада потолковац правду о прадїдовскей вири, наволюючи ю и вира наших оцох. Друге цо дораз „бис до оч“ то поставене питанс: „Хто ми?“. Кніжка би ше могла дефиновац як духовна история нашего народу, бо у себе ноши катехизмову и историйну компоненту. Повторюєм, писана є з едноставним и цікавим стилем. Кед ше ю влапи до рук, не випуцує ше ю легко, озда праве прето же є ценка и не одбива од себе, но заш лем солидни 80 боки треба и пречитац. Закончуочи читанє, кніжка цага на роздумованє и одвагованє пречитаного.

Спрам назви кніжки обчековало би ше вецей-меней стереотипни фрази котри ше часто повторюю кед у етеру беседа о нашей вири, нашей Церкви, и вообще нашому. Медзитим, кніжка цалком иншак унапрямена и почитаню отвера очи: цо то есенциялне, фундаменталне у нашей вири, а тиж и у прешлосци, а вец як часто секундарне кладземе на пер-

ше место, бо далей од того, пре нашу або цудзу вину, о нас и нашей вири не знаме. А як бизме и знали кед мало читае. А як бизме и читали кед кніжки з гевтих часох пре рижни причини попрерадовали, а новши такогo напряду у нашим окруженю барз слабо маме видано.

О тим як би тоту кніжку можебуц було добре знова видац могло би ше бешедовац, аж и дацо конструктивне зробиц, алс за першу руку кед же ю не маце при руки, а сцеце ю пречитац, можліво ю достац у скенираней електронскей, або видрукованей форми на нашей парохії у Петровцох. Кніжка наисце за препоруци и пасира праве гу жимским дньом котри препровадзуєме. А тиж так може послужити и як духовна литература у Вельким посце з котрим ше пририхтуєме на нашо найвекше и фундаменталне християнске швето — Воскреснуце Христово або Пасху.

о. Владимир Седлак

Насловни бок кніжки

ПРЕСЛАВА КРАЧУНА У РИЄЦКЕЙ ЦЕРКВИ

Уж еденасти рок у церкви св. Флоріяна и Себастьяна у Риски служби ше грекокатолицка Служба Божя на Крачун.

Слово о малай церкви зоз богату прешлосцу збудованей у 16. вику. Понеже ше находзи при велькей катедралней церкви св. Вида, не мала вельку активносц по тераз. Тераз ю хасную национални меншини за свойо вирски обряди: Италиане, Руснаци и Македонци.

Нашу грекокатолицку Службу Божу предводзи паноец протоєрей ставрофор Михайло Симунович зоз Крижевцох, а зоз нїм приходзи и панїматка Геленка Симунович, неридко и їх дзивки же би помогли шпиванє ехаристии. Наш паноец служи Службу Божу на старославянским язикау и по руски, наказує на руским, украин-

ским и горвтским язикау. Служба Божя ше наявує у новинох «Нови лист» у Риски, так же явносц поволана. З оглядом же ше церква находзи у Риски и отадаз приходзи векшина вирникох, заш лєм часто приходза и вирнико зоз Пули и Опатии, дарз и зоз своїма госцами. Нажаль, число вирникох ше зменшує, у церкви ше даваю парастоси, було и єдно винчанє, а по тераз зме не мали хованє.

Без огляду же медзи Риску и Крижрвцами єст 230 км у єдним напрямє, наш паноец ше жертвує и приходзи и по подлей хвилї, а бул и по пошвецаню обисцох.

Так уж еденасти рок у церкви св. Флоріяна и Себастьяна на Перши дзень Крачуна, 25. децембра, служена наша крачунска Служба Божя. По Служби Божей на

Вирнико на Служби Божей зоз паноцом и панїматку

улички коло церкви понукало ше бобальки хтори порихтали Т. Крамер и В. Провчи, а вец ше вирнико зишли у Провчийових у Матульох, дзе ше шицки госцели и шпивало ше нашо крачунски коляди.

На тот способ наша мала вирска заєдница у Риски през

Служби Божо чува свой идентитет у вирским и шветовим змислу, ту нагода чуц свойо руске слово, зачувац свойо звичаї, бо оцудзованє и асимилация на нашим просторе барз присутни и треба им ше однїмац.

Владимир Провчи

ВИСТКИ ЗОЗ ГРЕКОКАТОЛІЦКЕЙ ЦЕРКВИ З ОСИЄКУ

На перши дзень Нового року у грекокатолицкей церкви Христа Царя у Осиеку славя ше аж три подїї. То Нови рок, потим Обрезанє Господнє, а тиж так и швето святого Василя Велького, чийому шору припадаю и чесни шестри Василянки з Осиеку.

На тот дзень чесни шестри Василянки обнавяю свойо завити та у церкви вше святочно. Нажаль, не приходзи вельке число вирникох бо Служба Божя на 9 рано, та им чежко поставец после дочеку Нового року. Но то вироятно лєм вигварка, бо и кед паноец кладол Службу Божу познейше, не було ве-

льо вецей вирних.

На швето Богоявленя, лебо як є у народзе наволанє «Трокралї», о. Стурко пошвецел воду котру вирнико после Служби Божей могли вжац дому же би мали за рижни потреби у котрих ше благослови з пошвецену воду, а у осецкей грекокатолицкей церкви, на тот дзень по Служби Божей, у голу церкви, панїматка каждому вирникови у погаріку дава пошвеценей води котру ше пописє, та ше на тот способ символично человек «умива» и благослови и «з нука».

А. Балатинац
Фото: А.Балатинац

Шестри Василянки у Осиеку обнавяю свойо завити

БАЧИКОВО ФРАНТИ

Бачи и андя
 так ше шварно барз любели,
 лем ше часто повадзели.
 Єдного рана
 док хлеб мишела
 цошка ше поспричали
 так го зоз розвалку вдрела
 же го дакус омрачела
 и на глави му гиря одскочела.
 Цали дзень
 єдно на друге дудрали,
 анї ведно не полудньовали.
 Кед вечар
 церковни дзвони на пацери
 задзвонєли, зоз шмишком
 ше попатрели, пред спане
 ше помодлєли, шицко себе пребачели.
 У живоце им досц добре ишло
 пейдзешат и даскельо роки
 малженского живота наскладали
 и шумне ше назмагали.
 Но бачи
 записал же и чкоди
 дакус мали — хрибет и глава
 шицко витримали, лем
 ше даскельо розвалки поламали.

Янко Колбас

КОРЕНІ

Прешлосц прежита
 през приповедки старших,
 у терашньосци розжирячена
 за будучносц приготовена.
 Руснак уж давно
 поля з коньми не оре
 але памятка єднак остава,
 з колена на колєно
 любов парастска
 до генох записана.
 Жем, вецей як злато
 Руснак любї!
 Квитки мушкатли,
 орґони
 и ружи червеной
 у каждей заградки засадзени,
 пах ліпи облаки обвива
 а швижо печени хлебик
 Руснакови
 дзєциньство на шерцо
 привива.
 Чува вон свойо
 так, през памятки,
 бо живот ноши
 вше нови загадки,
 але там дзешка
 у Карпатох,
 у Керестуре, чи Коцуре,
 чукун-чукундідо давно засадзел древо
 котре кажда ґенерація Руснацох глєда
 и коренї свойо нїґда, нїґда,
 баш нїґда,
 нїкому не преда.

Агнетка Костелник Балатинац

KORJENI

Prošlost proživljena
 kroz pripovjetke starijih,
 u sadašnjosti razžarena,
 za budućnost pripravljena.
 Rusin već odavno
 s konjem njive ne ore,
 ali sjećanje jedno ostaje,
 s koljena na koljeno,
 ljubav prema poljima
 u gene je upisana.
 Polja, više od zlata
 Rusin voli!
 Cvjet muškatle,
 jorgovana
 i ruže crvene
 u svakom cvjetnjaku cvjeta,
 miris lipe grli rusinske domove
 a svježe ispečen kruh
 djetinjstvo na Rusinovo srce
 privija i sjećanja niču poput gljiva.
 Čuva on svoje
 tako, kroz sjećanja
 jer život svakodneвно nosi
 nenadana događanja
 ali tamo negdje
 u Karpatima,
 u Krsturu ili Kucuri,
 čukunčukundjed je davno
 drvo zasadio
 koje svaka generacija
 Rusina traži
 a kad ga nađe
 postojanost svoju
 osnaži.

Ahnetka Kostelnik Balatinac

KRIŽ...

Cijeloga mog života, na mojim putovima, na mojim raskrižjima. Vjerojatno i prije nego primih Duha Svetoga i Krista svetom vodom — neke davne kasne jeseni.

Susretah ga, sjećam se, oduvijek. U domu svojih roditelja, na vidljivom mjestu. I onda, kada su neki pitali zašto TO moja majka drži na zidu kada je to tako zastarjelo. Upozoravao me, korio zbog (mogućeg) propuštenoga, vodio stazama mojega života. Križ... Moj strah, moja tama, moje padanje... Moj mir, moje svjetlo, moja nada, uzdizanje, predanje...

Križ... Dobih ga jednom davno, još u djetinjstvu, od nekoga dragog. I danas je tu, sa mnom, oko moga vrata. Blagoslovljen. Moj čuvar. (Je li, možda, otuda i strah od morskih dubina — jer vrijeme

kupanja je jedino kada ga ostavljam negdje u ladicil?) Križ... Godinama na zidu naše dnevne sobe. (Gledala sam čudne poglede nekih. Nisam se trudila saznati njihove misli. Pogledi su im dovoljno govorili. A mene je učila moja baka da se križ ne smije skrivati.) Onaj pred kojim i nad kojim rekostmo svoje da. Svojim zajedničkim životima, u padovima i usponima. Da svojoj djeci koju jednom u nekim vremenima, odnesosmo „u pol bijela dana“ kako bi primili vodu svojega krštenja, svoju nadu, svoj put pod križem.

Križ... Jedan preda mnom. Drven, s stoljem. Gipsani Krist pribijen. Uspjela sam ga uzeti iz kuće djeda i bake, prije nego ju prodaše. Nedavno, ispravih njegovu gipsanu, ogrutanu ruku. Obojih nje-

govo izbledjelo, izmučeno tijelo. Obojih i njegove rane. Svoje rane. Čini mi se da se čitava prošlost mojih predaka ogleda u njemu. Ne znam mu starost. Ni baka nije znala. Zatekla ga je udavši se i došavši u novu kuću. Iznosio se na stol u svečanim prigodama. Sada je tu. Na mom radnom stolu. Uvijek sa mnom. Pogledi — dovoljni, i Krist i ja se u trenu razumijemo.

Križ... Moj teret, moja patnja, moj grijeh, moja pogrbljena leđa...

Križ... Moja prošlost, moja sadašnjost, moja budućnost...

Križ... Moja radost, moja nadanja, moja podrška, moj put, moj život...

Blaženka Homa Budimčić

ОЗНАЧЕНА НОЦ МУЗЕЙОХ У ПЕТРОВЦОХ

Веселе дружтво у предней хижі Етнографскей збирки у Петровцох

У організації Союзу Русинох РГ, КУД-а „Яким Гарди“ Петровци і Ради рускей націоналней меншини Општини Богдановци у Етнографскей збирки у Петровцох отримана манифестация „Ноц музейох“ з нагоди 180. рочніці приселєня Руснацох до Петровцох і Горватскей, 180 роки петровскей парохії і 45 роки Новей думки, котра отримана 29. януара того року. Предсидателька Союзу Русинох РГ привитала шицких нашивительох і учашнікох манифестациі і нагласела же треба чувац шицко тото цо зме створели же бизме

знали хто зме і одкаль зме. Паноец Владимир Седлак потолковал виставу і вибудов петровскей парохії, а редакторка Новей думки упознала присутних зовидаваньом нашого часопису, а шпивацка група КУД-а „Яким Гарди“ одшпивала руски народни писні у провадзєню Звонка Еделинскогo. На тей уж традиційней манифестациі учасствовали і други институції култури: архиви, библиотеки, центри за културу, здружєня гражданох і други.

Тоту вельку акцию, хтору організує уж по єденасті

раз, розпочало Горватске музейне дружтво у сотрудніцтє зоз горватскимa музеями у цилю популаризациі музейних змистох і приводзєня публики до музейних і етнографских просторох.

Организаторе у Петровцох за нашивительох обезпечели целого чаю і вареного вина, а тиж так і пуканки, погачи і череги. Понад 80 нашивительох, медзи котрима були і представителє зоз културного, политичного і вирского живота, мали нагоду поопатрац нови постав нашей збирки, а тиж так і стретнуц ше зоз другима нашивителями,

Петровски парох Владимир Седлак

Предсидателька Союзу РГ Дубравка Рашлянин

а поготов зоз младима. Ноц музейох, до котрей уклучена і збирка у Петровцох, отримує ше у вельочислєних музейох, котри под час манифестациі задармо попускаю рижни програми од виставох, музичних концертох і презентованя гастрономії.

Понад сто горватских городох приклучело ше до тей манифестациі, а нашивело ю понад 400 000 патрачох.

Звонко Костелник, проф.

Слово о наиходзаци 45. рочиніці Новей думки, главна і одвичательна редакторка Вера Павлович

Хлопска шпивацка група КУД „Яким Гарди“ Петровци

У ВУКОВАРЕ ОТРИМАНИ 50. ЮБИЛЕЙНИ БАЛ

Заєднічка фотографія членох Дружтва на 50-им балу

У організації КУД “Осиф Костелник” зоз Вуковару отримани 50. юбилейни бал, хтори ше традиційно отримуве останей суботи у януару мешацу. Так було и того року, та бал отримани 30. януара 2016. року з початком на 19 годзин.

На самим початку шицких присутих привитал председатель Дружтва, Владо Русин, а вец ше рушело зоз культурно-уметніцку програму. Окрем председателя, присутним прегварели и представителька Городу Вуковару Ана Жива-

нович и Златко Мезеї, висланїк городоначалніка зоз Дякова.

Медзи гостами були и Олександр Левченко, амбасадор України у Републики Горватскей, Иван Пенава, городоначалник Городу Вуковару, Лела Дітко, председателька Ради рускей националней меншини Городу Вуковару, Звонко Костелник, член Совету за национални меншини Републики Горватскей, Ана Живанович, прочалніца Управного оддзелена за дружтвени діялносци, Марина Секулич, прочалніца Управного оддзелена за кул-

туру и туризем, Дубравка Рашлянин, председателька Союзу Русинох Републики Горватскей, Вера Павлович, редакторка руских виданьох при Союзу и Златко Мезеї, висланїк городоначалніка городу Дякова и председатель приятельского КУД “Зора” зоз Пишкуревцох.

Культурно-уметніцку програму уж по традиції порихтали домашні. Представели ше зоз пейцома шпиванками и трома танцями. Шпиваче дзецинскей шпивачкей секції соло одшпивали три писні. Крис-

тиян Миклош одшпивал дзецинску шпиванку “Перше товариштво”, Михаил Грищук шпиванку “Панонска ровніно”, а Клара Миклош “Любичица мала”. Мишани хор под руководзеньом Марії Закалюк одшпивал два шпиванки, “Били оргони” и “Дай нам Боже добри час”. Шицки шпиванки провадзел оркестер Дружтва под ровнаньом Влади Русина. Ветеране, танцоше Татьяна Алерич и Зденко Бурчак на франтовлїви способ одтанцовали танец “Буковински весильни” и то окреме за

Клара Миклош соло шпивачка КУД «Осиф Костелник»

Мишани хор

Танецьна пара Татяна Алерич и Зденко Бурчак

Танецьна група КУД «Яким Гарди» Петровци

Дзивоцка танецьна секция

Солістични наступ Михайл Гришук

тот ювілей, а могли бизме го представиц зоз шлідуюцима словами: “Танцуеме у Држтвештераец роки бо нас ест хтори можеме, або думае же можеме.” Дзивоцка танецьна група за тоту нагоду одтанцовала два танци, “Козачок” и “Буковински танци”, а порихтала их водителька танецьней секції Татяна Алерич. Же би тот ювілей звелічали, за тоту нагоду поволални и госци КУД “Яким Гарди” зоз Петровцох. Їх танецьна секция за тоту нагоду одтанцовала танец “Тацовала би я танец та за танцом” у хореографії Звонка Костелника.

На балу були організовані богата томбола и танец шерца.

Главни три награди були миксер, пейгла и бицигла. Бициглу достала Клара Миклош, наймладша шпивачка домашнього Дружтва. У танцу шерца победзел пар Ирена Дюдяр и Мийо Шайтош. Вони як награду достали тарту и вино. През цали вечар грали и шпивали госци зоз Руского Керестура.

И того року место отримованя була Святочна V&C сала на Саймишту. Було присутне красне число людзох, 250 особи и то не лем зоз Вуковару, але и зоз других местох нашої держави як и зоз иноземства.

На балу зазначена и една окремна подія, а слово о тим же

почесни председатель КУД “Осиф Костелник” Михайло Панкович и його жена Анка того року преславели 50. роки малженстава, а мали и златну свадзбу. З тей нагоди

Дружтво им подаровало вишиту винчованку положену до рамикох. Винчованку вишила Олена Поштитч.

Любица Гаргай

Високи госци амбасадор України у РГ Олександр Левчко, городоначалник Вуковару Иван Пенава, Ана Живанович, Марина Секулич и Дубравка Рашлянин, председателка Союзу РГ

Побидніцка пара танцу шерца Ирена Дюдяр и Мийо Шайтош

Главну награду на томболи достала Клара Миклош

КРАЧУНСКИ КОНЦЕРТ КУД-А «ЯКИМ ГАРДИ» ПЕТРОВЦИ

К онцом 1950. року, точнейше 27. децембра, основане КМД «Яким Гарди» и од теди Дружтво носителъ културней, уметницькей и просвитней роботи у Петровцох, а у початку и спортского покля не основане спортске дружтво «Гвизда».

У тих шейдзешат пейц рокох остварело велічезни успихи у промовованю рускей култури и язика. З поглядом на шицки тоти збуваня 2016. року напольшю ше 97 роки од снованя першей културно-просвитней організації «Просвита» у Петровцох и шицких шлєдбенікох по правах предходних генераційох наших дідох и оцох, мацерох и бабох.

Так и КУД «Яким Гарди» обовязани на святочни способ преславиц, не лєм розвой

просвити, култури и уметносци, але и национального идентитету, еманципациі и конституованя Руснацох Републики Горватскей.

Тогорочни цаловечарши Крачунски концерт КУД «Яким Гарди» зоз Петровцох отримал ше 27. децембра 2015. року з нагоди 65. рочніци Дружтва у петровским Доме култури.

У полней сали патрацох наступели шицки секциі того Дружтва, од наймладших по найстарших аматерох зоз длугорочним искуством.

У богатим змисту двогодишного концерту наступела хлопска жридлова шпивацка група, оркестер змоцнени зоз членами КУД-а Руснацох зоз Осиеку, дзєцинска шпивацка група, вокални солисти и танечніки.

Петровчане и їх госци мали нагоду опатриц културну програму пошвецену Крачуну, а з нагоди 65. рочніци Дружтва котре ноши назву Якима Гардия.

На смим початку председатель Дружтва Желько Костелник привитал шицких нашивителюх и госцох, и повинчовал им Крачун и благословени крачунски швета. Зоз «Христос Раждається, Славите Ёго» розпочал концерт наших вредних аматерох хлопскей шпивацкей групи, котри отворели програму зоз крачунску коляду «Вифлеєми новина».

Атрактивна танечна фігура у виводзеню КУД «Яким Гарди» Петровци

Реферат з нагоди 65. рочніци попровадзени зоз презентацію сликох пречитал и шицких присутних нашивителюх и госцох упознал зоз роботу нашого Дружтва секретар Дружтва Владимир Дудаш. Танцоше нескерпливо чекали же би ше представели своей вирней публики и то зоз рускими народними танцями под назву «Танцовала би я танц та за танцом» пооблескани до руских пасових сукнюх зоз баршонями на глави. Младосц и краса танцошох и руского народного обличива забліщли ше на сцени попровадзени з аплаузом вирней публики.

Програму предлужели школяре ОШ А. Бауера, ПШ Петровци котри виучю мацерински язык зоз свою учительку Наталку Гнаткову. Радосц Крачуна указала и дзєцинска шпивацка група зоз колядами «Пасли овци пастире» и « Пречистая дїва» зоз свою диригентку Аню Грищук Гайдук. Зоз танцом «Три гвиздочки на небе» програму предлужели фолклораше виводзацкей групи у руским обличиве котру одтанцовали без гришки, а награда ушлїдзела зоз барз великим кляпканьом у полней сали домашніх и госцох котри не пуцли танцошох зоз сцени. Пришол шор знова на жридлову групу шпивачох котри одшпивали крачунски коляди «Радуїтєся сви люди» и « Возвеселимся вси», а за тот час солисти

ансамблю ше уж преблєкли до облєчива за хореографичну мініятуру «Кумове» зоз котру одушевели патрацох, а у виводзеню солистох Г. Костелник, Б. Фетахи, Д. Гарди и солистки Тяни Мазур. Несподзиваносц бул и трио шпивачох Ивона Гнатко, Аня Грищук Гайдук и Михайло Голик котри одшпивали коляду «Циха ноц» у провадженю Ані на клавиатурох, котра и увежбала шпивачох. Шпивацка група окрем руских одшпивала и горватску коляду «Радуїтє се народи».

**«Я пришагам тебе Джеджик
и Вам легїне брацикове.
Нїкого нїгда не викажем,
гоч би ме били, мучели,
били и четвертовали у
паньскей цємніци.
А же ше не будзем притри
мовац тей пришаги
най ме не минє тота шекер
ка и тото Опришковске
оружїє на жеми и под
жему»**

Так дакеди у нашим старим краю зоз пришагу поступовали до Опришкох, котри зоз танцом «Опришки Олєкси Довбуша – Джеджика» танцоше розпочали танци Закарпат'я, Прикарпат'я и Буковини.

Предлужело ше у крачунским духу зоз коляду «В Вифлеєми днес Марія Пречїста» у виводзеню шпивацкей групи котру публика могла перши раз чуц. Длугороч-

ни член КУД «Яким Гарди», вокални солиста Михайло Голик одшпивал писню Юліна Бучковского «Дунаю рико». Же би ше вєшелє предлужело, цали ансамбл представел ше зоз Рускими пастирским танцями принсшенима зоз Горніци дзе нашо дідове були пастире.

Красу хлопского шпиваня и пєстованя крачунскей писні публика знала оцєнц кеди треба заклапкац вредним аматером зоз длугим искуством шпиваня док шпивали коляди «Весела новина» и «Небо и земля».

Одпочивок уж шицким вше баржеї треба, але за коєц охабїєме козацки танец «Гопак» на одушевиє и паметанє шицких присутних и госцох Дома култури у Петровцих. На добру ноц и по наступни концерт танцоше ше одпитали од своей вирней публики, а жридлова група и шицки учашніки одшпивали писню «На многая літа» ведно зоз госцами и нашивителїями у Доме култури, а концерт закончени зоз словами «Нєшкайши вечар славимє у дньох Крачуна кед ше народзел Спаситель Исус Христос. Вам мили нашивителє у мено шицких членох Дружтва жичимє благословени крачунски швета, же бисцє их у миру, злоги и щєшлїво препровадзели зоз своїма наймилшима зоз поздравом: ХРИСТОС РАЖДАЄТСЯ!»

Звонко Костелник, проф.

ПОРЯДНА ЗВИТНА СКУПШТИНА КУД „ЯКИМ ГАРДИ“ ПЕТРОВЦИ

У просторийох Општин-
ской сали за схадзки
14. фебруара того року
отримана порядна звітна
Скупштина КУД „Яким Гар-
ди“ Петровци. На самом початку
шицких присутних привитал
председатель Дружтва
Желько Костелник и пред-
ложил роботне председа-
тельство, котре Скупштина
прилапела. Звит о роботы
поднесол секретар Дружтва
Владимир Дудаш, котри на-
гашел же Дружтво зоз свої-
ма секциями витворело 47
настужи у жеми и иножем-
стве. Звичайно же би ше
таки резултати не могло по-
сцигнуц без потримовки Со-
виту за национални меншини,
Союзу Русинох Републики
Горватскей, Општини Бог-
дановци, Ради рускей нацио-
нальной меншини Општини
Богдановци, як и Месного
одбору Петровци и других.
Шицки тоти госцованя тре-
бало потримац и оправдац -
гварел у своїм звіту Томис-
лав Рац касир Дружтва, котри
нагашел же у прешлим
року потрошене понад осем-
дзешат и два тисячи куни.
Председатель Надпатраю-
цого одбору Михайло Голик
узнал шицких присутних
о финансийних роботах котри
ше запроваждали у склад-
зе зоз законами и финан-

Роботне Председательство на Скупштини

сийними обовязками. Одбор
контролус Дружтво през
цали рок и барз є задовольни
зоз роботу председательства
и шицких секцийох. Заменїк
началніка Марийо Павлович
похвалел роботу Дружтва и
пожадал успиху у його даль-
шей роботы. Андрия Криз-
манич спред Општинскей
Ради Општини Богдановци
нагашел же Општина и далєй
будзе потримовац роботу
Дружтва, а поготов кед ше
видза таки успишни резул-
тати. Председателька Союзу
Русинох Републики Горват-

скей Дубравка Рашлянин
привитала шицких присутних
и надпомла же така робота
нашого найвекшого Дружтва
за приклад шицким, а за на-
ступни период кед означуєме
185 роки од приселєня Рус-
нацох до Петровцох и Гор-
ватскей, 180. рочницю петров-
скей парохии и 45 роки на-
шого часопису Нова думка,
Дружтво будзе мац найвечей
роботы коло организова-
ня рочницю. Звонко Костелник
спред Совиту за национални
меншини РГ привитал шицки
присутних и подзеквал ама-

тером на нсебичней роботы
бо вони на своїх плєцох ви-
несли найвекшу терху ре-
зултатох у прешлим року.
Петро Киш спред Огньогас-
ного дружтва Петровци при-
витал шицких нащивительох
и госцох, и пожадал успишну
роботу и у наступним року.
После кратшей розправи
прилапени звити и план ро-
боты за 2016. рок и предси-
датель шицким подзеквал
и поволал их на неформални
бешеди коло цеплих напит-
кох и сладких лакоткох.

Звонко Костелник, проф.

Звит надпатраюцого одбору поднесол Михайло Голик

У публики була и председателька Союзу

КД РУСНАЦОХ ЦВЕЛФЕРИЇ ОТРИМАЛО РОЧНУ СКУПШТИНУ

Роботне председательство
КД Русинох Цвелферіі

У просторе обновеней школы у Райовим Селу, 20. фебруара того року КУД Руснацох Цвелферіі отримало порядну звітну Скупштину Дружтва зоз дньовим шором хтори ше одшоел на звит о роботі у прешлим року, план роботи у тим року и рижне.

Председатель Дружтва Звонко Грубенья привитал шицких присутних, дал предклад же би ше оформело роботне цело и верификаційна комиссия хтора утвердзела кворум. Подншени звит о роботі Дружтва, начишлени активниси у прешлим року, а тиж так подншени и финансийни звит хтори єдногласно прилапени.

Присутних привитала и председателька Союзу Дубравка Рашлянин хтора нагласела потребу ожививня наших Дружтвох и прицагованю младих през шицки активносци же бизме ше на тих просторох затримали и одняли асимілації. Тайомнік Союзу и член Совиту за национални меншини Звонко Костелник нагласел же за обставане Руснацох барз значне отверане можлівосци порядного ученя руского языка у школи през модел Ц.

Редакторка наших виданьох Вера Павлович гварела же на години руского языка можеме упсац не лєм руски дзеци, пре хторих би ше першенствено рушело зоз отвераньом виборней настави, але же єст позитивни искуства зоз Вуковару дзе оформени групи и од школярох хтори не припадніки русской националей меншини, а сцу научиц єден язык вецей, цо значи же лєм треба рушиц до реализації таких планох. Тиж так предложене же би ше нашо культурно-уметніцки дружтва медзисобно вецей сходили и госцовали єдни при других на литературних стретнуцох и индзей.

Наздаваме ше же тот рок за наших Руснацох у Цвелферіі будзе плодотворни.

Вера Павлович

КУД "ОСИФ КОСТЕЛНИК" ВУКОВАР ОТРИМАНА ЗВИТНА СКУПШТИНА

Члени роботного Председательства

Внедзело, 28. фебруара того року на 15 годзин, отримана рочна звітна Скупштина КУД "Осиф Костелник" у Вуковаре. Скупштину отворел председатель Дружтва, Владо Русин. На окомни способ привитал Звонка Костелника, члена Совиту за национални меншини Републики Горватскей и Дубравку Рашлянин, председательку Союзу Русинох Републики Горватскей. Потим вибране роботне председательство, верификаційна комиссия, записнічар и подписователе записніку. До роботного председательства избрани Владо Русин, председатель, а за членох Зденко Бурчак и Звонимир Барна. До верификаційней комисії избрани Мирко Дорокази и Йоаким Дудаш. За записнічара Любица Гаргай, а за подписовательох записніку избрани Мария Закалюк и Татьяна Алерич.

Верификаційна комиссия заключела же єст кворум и дала дошлебодзене же би ше Скупштина отримала.

Звит о роботі Дружтва за 2015. рок поднесол Владо Русин, председатель Дружтва. Вон бешедовал о роботі Дружтва у прешлим периодзе. Дружтво робело добре, шорово ше сходили шицки секції хтори у Дружтве исную. У прешлим року наступало ше на 27 заводи. Були то наступи ту у наших местох: Вуковаре, Петровцох, Миклошевцох, Осиску, але и далей. Окреме нагласени успешни наступи у Риски, Марії Бистрици и Загребе. Тиж так, Дружтво штварти раз успешно організовало дзецинску манифестацію "Перши аплауз".

Финансийни звит поднесол касир Звонимир Барна. Вон присутних подрбно поинформовал о приходах и розходах

Дружтва. У прешлим року, як и потераз, найвеей пенєжу ше потрошело на путни трошки, т.є. на плацене автобусох. Председатель Владо Русин надолполнел же обидва звити на час придани до Совиту за национални меншини РГ, Фини и два до Городу Вуковару. Член Надпатраюцого одбору Йоаким Дудаш тиж пондесол їх звит, зоз заключеньом же не було неправилносци у роботі Дружтва.

О спомнутих звитох не було ніякей дискусії, ані пригварки, та шицки звити єдногласно прилапени.

Председатель Владо Русин бешедовал о планох за тот рок. Нагласел же ше и надалей будземе старац наступиц вшадзи дзе ше нас повола. Уж почали прегварки за наступ у Макарскей. Тиж так ше у тим року Дружтво будзе вецей намагац до роботі уключиц цо вецей дзеци.

Под точку рижне за слово ше явел Янко Колбас, та ше опитал чи би ше того року могло до госцох поволац дружтво зоз места Криж, дзе нашо Дружтво скорей даскельо роки наступало, як и прецо ше не наступело на Дню Руснацох РГ. Председатель Русин одвитовал же ніяки не проблем поволац КУД зоз Крижу. Тиж потолковал же ше на Дню Руснацох не наступело прето же вецей як половка членох Дружтва була одсутна, та ше не мало з ким наступиц.

Потим слово вжала председателька Союзу, Дубравка Рашлянин и повинчовала членом Дружтва на їх роботі, пожадала им вельо успиху у тим року, а шицким другим вельо, вельо любви.

Любица Гаргай

ЦЕНТРАЛНА ШВЕТОЧНОСЦ ОЗНАЧОВАНЯ НАЦИОНАЛНОГО ШВЕТА РУСНАЦОХ У СЕРБИЇ ОТРИМАНА У КУЛИ

Восботу, 16. януара, у Кули отримана Централна шветочносц означованя 17. януара, национального швета Руснацох у Сербиї.

Цалодньова програма того велького дня за Руснацох Сербиї обляпела турнир у шаху котри ше отримал у просторийох КУД „Др Гавриїл Костельник“, промоцію монографії „Зоз живота Руснацох у Кули“, хтора пополадню представена у Школи за основне музичне образование, а пред Благодарну Архиерейску Службу Богу, у просторийох грекокатолицькей парохиї у Кули організована вистава иконох о. Йосафата Гардия зоз Словенії, а котри еден час бул парох и у Вуковаре.

Руснаци зоз Сербиї маю праксу пририхтовац Централну шветочносц национального швета кожного року у другим месце дзе жию Руснаци, и у тим месце представиц визначни особи хтори ту жию лебо ту жили, а по походзеню су Руснаци.

Так и того року організовали аж два подобови вистави своїх согражданкох – академськей малярки Лидії Барна и малярки-аматерки Амалії Ковач. Руснаци з Кули постарали ше госцом и нашивительом понукнуц и стародавни руски едла котри на етно-столу мали випатрунок правих малих ремек-ділох з давней прешлосци.

Шветочна академия у Велькей сали Культурного центру Кула започала з виводженьом гимни Сербиї и зоз Шветочну писню Руснацох у Сербиї „Браца Русини“ котру одшпивал Мишани хор Дома култури и Катедралней церкви св. о. Миколая з Руского Керестура, з провадзеньом Национального оркестру Руснацох, под диригентством Мирона Сивча.

Мишана шпивачка група РКУД „Др Гавриїл Костельник“ з Кули, подпомогнута зоз шпивачами з Керестура, одшпивала три руски народни шпиванки – „При мурику явор“, „Чарна волна“ и „Ша ми тадзи преходзели“. Провадзел их Тамбурови оркестер керестурского Дома култури, под руководзеньом Юліяна Рамача, котри ведно з Еуфемію Планкош пририхтал шпивачох.

З двома народними шпиванками – „Заграйце гудацци“ и „Гей, пайташочка моя“ – барз упечатліви наступ на Шветочней академії мала 13-членова Дзивоцка шпивачка група Дома култури Руски Керестур, котру пририхтал Юліян Рамач, а тиж их провадзел керестурски Тамбурови оркестер.

Виривки з поеми „Чукундідов ошмих“ Михала Рамача гуторел Александер Мудри, родом з Кули, а руски познати шпивач Йовген Надь на Академії виведел побидніцку композицію з прешлорочней „Ружовой заградки“ – „За шесце“. Провадзел го Национални ор-

13-членова Дзивоцка шпивачка група Дома култури Руски Керестур

кестер, як и шицких познейших виводзачох.

У аранжману Мирослава Папа, Дзивоцка шпивачка група Руского культурного центру з Нового Саду одшпивала композицію „Не мам ані гласа“, а потим з барз дожитим виводзеньом професорка виоліни, терашня директорка кулськей Школи за основне музичне образование, членіца Национального оркестру Руснацох и позната руска шпивачка Ліяна Барна Никитович на гушлі одграла „Апсionату“, авторску композицію одшпивала Танита Ходак з Коцура, а кулски музичаре ше представели з ише єдну точку, тераз як трио – Ліяна Барна Никитович на гушлі, Татьяна (Ковач) Кнежевич на гармоніки и Ярослав Кулеба на кларинету виведли венчик руских шпивачкох у обробки Мирона Сивча.

На Шветочней академії наступели и побидніки прешлорочного Фестивалу „Най ше не забудзе“ у Дюрдьове – Хлопска шпивачка група новосадского Руского культурного центру, котра одшпивала два нашо народни шпиванки „У полю верба“ и „Я до леса желеного не пойдем“, под уметніцким руководительством Борута Павлича.

Ліяна Барна Никитович ше представела и як шпивачка, тераз у дуєту з Агнету Тимко Мудри, чію композицію „Коліско златна“ одшпивали на Шветочней академії, а як то звичай на академіїох з нагоди национального швета Руснацох у Сербиї, и у Кули ше зоз своїм барз успішним окремним блоком публики представел Национални оркестер Руснацох. Оркестер виведел „Руски мелодії 2016“, у аранжману свойого диригента и фахового руко-

видителя Мирона Сивча, котри тиж родом з Кули.

На концу програми керестурски Мишани хор одшпивал композицію „З давен давна“ (Дю. Латаяк - А. Тимко Мудри), хтора свойчасово була кандидат за шветочну шпиванку Руснацох у Сербиї. Конферансу, хтора була претендентка з историйними фактами о живоце Руснацох у Кули, водзели Марина Сабодош и Златко Рамач, а написал ю Александер Мудри, док музичну часц Шветочней академії ушорела Агнета Тимко Мудри.

Шицки манифестациї Централней шветочносци у Кули організовали, пририхтали и помогли Завод за културу войволянских Руснацох, Організаційни одбор за Централну шветочносц, Општина Кула, Руске КУД „Др Гавриїл Костельник“, кулска Подручна канцеларія Национального совиту Руснацох, Школа за основне музичне образование у Кули, Культурни центр Кула и Культурно-просвітна заєдніца Општини Кула.

Шицки програми, окреме централна Академия, були барз добре нашивени. Присутни були Руснаци зоз скоро шицких местох у Сербиї, Руснаци з Горватськей и зоз Словацкей, представителе державних и покраїнских органох, Општини Кула и локальних самоуправох дзе жию Руснаци, представителе других национальних заєдніцох, члени Национального совиту Руснацох и його подручних канцеларійох, священіки Апостолского еґзархату зоз Сербиї, та руководителе и представителе найзначнейших руских установох, институційох и здруженьох Руснацох зоз Сербиї.

Пририхтала: Агнетка Балатинац
Жрідло: Рутенпрес
Фото: А.Балатинац

ОСИФ КОСТЕЛНИК - ПАМ'ЯТКА

Осиф Костелник

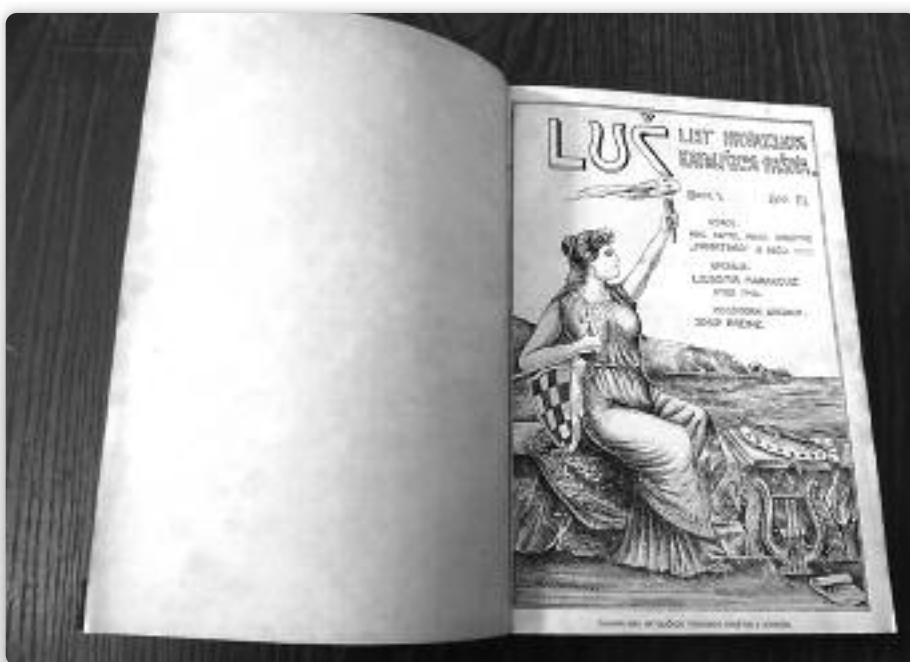
ХТО БУЛ ОСИФ КОСТЕЛНИК?

Осиф Костелник бул шесте дзецко худобних родичох, народзене 30. новембра 1903. року у Петровцох, од оца Янка и мацери Ганї, народзеной Югас. Основну школу закончел у Крижевцох 1914. року, гимназию у Винковцох (1914. — 1922.), а Правни факултет у Загребе (1922. — 1926.) бо ше могло и дома студирац. У Загребе медзи колегами здобул вельки симпатїи и ту перши раз почал сотрудзовац у горватским католицким часопису "Луч". През тото ше за нього чуло и вец як добри школяр бул з часу на час наградовани з боку "Добротворного госпоїнского дружтва". У тим ше 1926. року оженєл з Ирину Надьордьову зоз хтору мал двоїо дзеци, Блаженку (1927.) и Жельку (1933.), а истого року и дипломовав. Почал робиц у Вуковаре як провкаторски приправник. После шейсцомешачного стажу премесцени є до Шабцу дзе робел у управней служби и за пол рока премесцени є до Сараєва. Ту бул шейсц роки и теди бул послани до Рогатници за вивершителя длужносци срезкого началника. То була чежка работа, але не бановал свойого труда. Познейше ше похорел и привезли го до Петровцох дзе и умар 21. юния 1936. року. Поховани є на петровским теметове.

ЛИТЕРАТУРНИ ДІЛА

За кратки час, (1925. — 1931.), Осиф Костелник створел литературне діло котре му обезпечело значне место у нашей медзिवойнової литератури и литератури на руским язiku вообще. У

Того року накончую ше 80 роки од шмерци Осифа Костелника, писателя, есеїсти, визначного культурно-просвитного роботника и зазберовача руских народних писньох. Як дваццетрочни студент права, не лем же провадзи национални препород Руснацох, але почина брац активну учасц у нїм. У тим часе, придружує ше невеличчисленей интеллигенциї и роби на тим же би основа за розвой образования, науки и культури цо скорей достала конкретну форму. Свою радосц пре будзене националней свідомосци виражел у своєй статї: "Ище єдно культурне зявенє." Прето заслужел же бизме ше здогадали його культурней роботи и його живота хтори, нажал, вчас закончел.

Насловни бок кнїжовного часопису Луч у хторим своїо твори обявйовал Осиф Костелник

кратким живоце опробовал ше як поета, приповедач, есеїст и етнограф. Поезия Осифа Костелника (6 писнї) не нательо значна за його литературне діло, медзитим, присутна є и у медзивойнових и повойнових виданьох, та вимага анализу уж и пре потвердзене одредзених конвенцийох у поезиї яка ше творела у нас медзи двома войнами, а тиж так и пре даяки специфичносци котри резултат краю у котрим є творена. О велькей любви Осифа Костелника спрам родного краю шведочи и писня "Родими край" та сом ю прето и вибрала.

Карактеристичне за Осифа Костелника же почал писац прозу, а закончел зоз поезию. Написал 18 приповедки цо його найвекши допринос литератури на руском язiku. Треба визначиц же векшину приповедкох О.

Костелник написал у першим дзещецрочу препороду, цо ма окрему вагу и значене за основоположництво нашей литератури.

Найчастейше у своїх приповедкох писал о вредних, роботних, добрих и чесних людзох з єдного боку, а на другим їм процивним. Мотив вала барз части у його приповедкох, як и у поезиї, цо визначус вельку любовь спрам родного краю.

Цо ше дотика есейох и статьяох, О. Костелник пред явносц винєс своїо филозофски становиска о дружтве, морално-етичних прикметох єдинки як члена фамелиї и держави, о улоги просвити и культури, роботи каждого члена дружтва на своїо култивованю, литератури..." Прилапуюци диялектични принцип по котрим шицко подложне пременком, Костелник ше заклада за

РОДИМИ КРАЙ

Твою слику, твою красу
Вше у шерцу чувам
И як дзецко свою мацер
Я це не забувам.

Знам радосци а и смутки
Цо у себе криєш,
Познам воздух, жем и воду,
Шицко — знам як жиєш.

Перши сон ми твойо писні
На очи складали,
Перши зной ми твойо витри
З чола уцерали.

Перша слиза з мого ока
Твою жем заляла,
Та ю навше з моім шерцом
И з душу звязала.

Перши болі я у твоім
Кридли прехорйовал,
На молитву свойо ручки
Перши раз зложовал.

Мертве цело наймилших ми
Твоя рука бере,
На їх гробе твойо квецце
Розквита и прес.

През кветово дробни лістки
Оец сину шепта:
„Иста доля, тебе сину,
Неодлуга чека.

И найлепше твоім косцом
Ту будзе спочивац,
Бо коло ніх руска младеж
Будзе ходзиц, шпивац;

Бо ту будзе унчатом
Дідо приповедац
Як ма Русин чесно робиц,
Чесно жиц, умерац."

* * *

Шицко у мнє и коло мнє
Лем тебе спомина,
А далескоц медзи нами
Душу ми розпина.

Я ше питаю: чом ме думки
Вше лем там цагаю?
Шерцо дурка: бо и ти часц
Родимого краю.

виривалу активносц на розвиваню и материялног и културног уровню народа, бо лем народ котри ше влапи до кола "з другима просвітними людзми и народами у швецце" може напредовац и хасновац материялни и духовни здобутки цалог чловечества." Свойо маме любиц, а цудзе почитовац", пише Костелник, и "лем на таки способ зме годни посцигнуц щесце и отрмац ше у морю других народох швета".¹ Костелник интимно чувствує вельку одвичательност интелигенції и ей роботи у народзе. З тим у вязи вон дал програму дійствованя на полю образования, науки и култури у котрей наглашел же требама мац цо векше число учених людзох коло себе, свойо школи дзе дзеци буду одховани у своей вири и у своїм мацеринским язичу. Себе, як чловека, експоновал у активней учасци у работи на схадзкох руских школярох и студентох на котрих отримовал преподаваня, а котри були замерковани. Бул и виберани до руководзацих целох и источасно писал и обявйовал литературни твори чия поетична основа була забава и поука. За идеї яки О. Костелник шлїдзел у своей есеїстичней діялносци, Штефан Гудак у кнїжки Позберани твори гвари же не пошли значнейше далєй од уж прокламованих идейох на яких була заснована програма Руского народног просвітног дружтва. Може ше повесц же не представляли ніч нове у обласцох литературы, лингвистики и других дружтвених наукох, але без котрих би руска култура не була тото цо є.

На початку сом написала же О. Костелник бул и заберовач руских народних писньох та о нїм гварел так:

"На жаль ми ише барз мало познаме нашо народне добро, бо го ише ніхто не пробовал позберац."² И далєй: "Але нам то не шме буц шицко дно, не будзме гу тому равнодушни, жимни гу нашому народному добру, бо маме и ми нашо народни писні, єдна красша од другей: чи то свадзбени, дзивоцки, жалобни, родолюбни, церковни. Так исто доволно у нас присловки и мудри загадки та шумни приповедки, лем их позберац, пописац треба и полюбиц як нашо народне добро, та увидзиме же анї у тим од нікого ніч не мушиме жичац!"³

На концу ше може заключиц же зоз своїм присуством у литератури, котра ше почала твориц на руским язичу, културно-просвітней работи и работи на заберованю, записованю наших народних писньох, Осиф Костелник здобул место медзи водзацима писателями и културно-просвітними роботниками медзи двома войнами. Не рахуюци Гавриїла Костельника, основоположника литературы на руским язичу, Осиф Костелник стої плєцо попри плєца з велїканами нашей медзивой-новой литературы — др Мафтейом Винайом, Силвестром Саламоном, Янком Фейсом, Михалом Ковачом и Евгенийом Кочишом.

1 Осиф Костелник: *Позберани твори*, Руске слово, Нови Сад, 1981., 21. бок.

2 Осиф Костелник: *Позберани твори*, Руске слово, Нови Сад, 1981., 33. бок.

3 Осиф Костелник: *Позберани твори*, Руске слово, Нови Сад, 1981., 33. бок.

Андрея Магоч, проф.

ПЕРША ПРИЧАСЦ У ПЕТРОВЦОХ 1972. РОКУ

Кажда особа дзечне ше здогадує своєї першей причасци, без огляду же ше за ню муши на окреми способ пририхтовац. То и не вше легко, а готов то не було у бувшим режиме. Теди у школи вронауки не було, та дзечи шцко знанє о вири доставали у власним обисце и на вронауки при валалскому парохови. Заш лем, як теди та так и нешка, найвекши шведкове вири то власни родичи. Не гутори ше даремно же дзечи не треба послаца, але их треба водзиц до церкви.

Перша причасц то окремна шветочносц за цалу парохиялну засдніцу, фамелю и саму особу хтора перши раз прима Исуса Христа. Же би могли прияц першу причасц, дзечи ше дзень скорей ишли споведац.

На фотографіі видзиме першопричашнікох генерації 1963. Їх перша причасц була у другой класи основней школи, а одбула ше у парохиялней церкви Покрова Пресвятей Богородици у Петровцох, 26. юния 1972. року. За тоту святу тайну их

На фотографіі зоз о. Кирилом Планчаком, з ліва на право стоя дзивчата: Оленка Мудри, Анка Бойко, Вирка Пап, Зденка Цирба, Данка Ярий, Оленка Гаргай и Михаліна Мазур; клеча хлапци: Ярослав Медєши, Славко Надьордь, Желько Гаргай, Янко Мудри, Ярослав Пап, Ярослав Надьордь, Звонко Ерделі и Владислав Монар.ч

порихтал тедишні петровски парох о. Кирил Планчак.

На фотографіі зоз о. Кирилом Планчаком, з ліва на право стоя дзивчата: Оленка

Мудри, Анка Бойко, Вирка Пап, Зденка Цирба, Данка Ярий, Оленка Гаргай и Михаліна Мазур; клеча хлапци: Ярослав Медєши, Славко

Надьордь, Желько Гаргай, Янко Мудри, Ярослав Пап, Ярослав Надьордь, Звонко Ерделі и Владислав Монар.
Любица Гаргай

СЛАНА ПИТА (РЕЙТЕШИ)

Кромплї нарезац на дробни коцки, положиц их до води, посоліц и увариц. Сланіну тиж так нарезану на дробно дакус попржиц.

До двох шолькох млека положиц седем ложки муки, єден сухи квас, єдну шольку олею и соль.

Кажду скору намастиц зоз "филон", закруциц и складац до тепши. Фил цо останє посипац по верху рейтешох и охабиц най стої godzину и пол скорей як ше положи печиц.

Готове є кед скоры по верху почервеня.

Марияна Джуджар

ДАКЕДИ БУЛО...

Упершей половки прешлого вика барз ше худобно и шпоровно жило. Мерковало ше на кажди динар заробени у обисцу.

Єден дозрети человек якошик пред Новим роком надумал же як вон з початком идуцого рока почне до хліва на били швижо обилени мур записовац же кельо вон з дня на дзень у идуцим року пенєжи потроши.

Як здумал так и зробел, записовал вон там же кельо през тидзень потрошене у дутяну, кельо плацене инфоване швиных, кравох, псох и шицко другого за цо ше каждодньово през рок трошел пенєж. Ишли так у року дзень за дньом, били мур у хліве з преходзеньом рока бул вше вецей виписани.

Кед рок прешол, газда почал здавац рахунки дзень за дньом и на концу вишло же не могол ані задумац же кельо його фамелия през рок могла пенєжи розтрошиц, було му жаль за телім потрошеним пенєжом и сам ше у себе преглашел за паразита и розтрошніка. Нательо ше розчаровал до себе же подумал, же таки человек не завредзуе жиц на тим швецце и надумал ше скончиц.

Надумане и поробел, медзитим тото на час видзел єден сушед и виратовал го.

Потим у розгварки зоз нїм його найблїзши ше му питали же як могол таке видумац, а вон на тото им гварел же од себе видзел паразита, бо лем паразити могу през рок телі пенєж потрошиц так ягод кед би го розспилал. Же би го даяк ублагали у злей намири, його домашні ше му питали же чи вон себе подумал же як до тих потрошених пенєжох дошол, же чи их од дакого украднул. Вон одвитовал же не.

Так помали зоз бешеду домашні го змирили и прешвечели же є не паразит, або даяке чудовиско пре потрошени пенєж и же то так и други людзе цо жию на тим швецце зарабляю и троша

пенєж, и кед пенєж троша розмирно зоз тим як го зарабляю, то єдноставно таки живот и же таки людзе не паразити, але же то єдноставно так муши буц.

Тот человек вислухал шицких коло себе и похопел же погришел прето же на били мур не записовал и кельо вон за обисце и заробел зоз тим кельо достал за предану кукурицу, жито, швині и шицко тото цо през рок вон зоз свою фамелию виховал и попредал и же за тот достати пенєж тото шицко покупел. Од теди нїгда вецей не записовал на били мур у хліве же кельо потроши бо єдноставно похопел же пенєж ту же би ше го заробяло и трошело и за нїм нїгда не бановало.

ДАКЕДИ БУЛО...

У єдней держави после законченей войны у хторей погинул вельки процент жительствова, державни власци дали жительство на знане же хто ма дома у обисцу найменей штирох або вецей синых за пристановиц най их цо скорей ожения и подзеля им свой власни маєток на ровни часци, а себе могу зохабиц хижу зоз двором и заграду. Кед родичи так поконча и приявля власцом тото так покончене, достаню од держави националну пензию од хторей годни вижиц пошмерц, а синове най ше стараю коло маєтку и най стваряю нови численши фамелиї же би ше утрата людства страцених у войны цо скорей зменшала.

Тота вистка дошла и до єдней фамелиї хтора у обисцу ховала трох таких синых.

Спрам обявеной оглашки вони не спольновали условие на националну пензию, хибел им штварти син.

Пре тото, розуми ше, були смутни и розчаровани.

После двох, трох дньох оцец здобул шмелосци и озвал ше гу жени же ей ма цошка важне повесц, але лем теди кед му вона твардо обеща же ше не будзе зоз нїм вад-

зиц и же ше не будзе на нього гнївац.

Вона му тото обещала и вон ей теди виволал же вон ма там дзешка далеско у єдним валале сина подобного їх сином, хторого видзел кед мал дає два роки, а тераз кед таке зоз сином настало, вон би пошол обисц сина и поволац го до свойого дому же би бул у обисцу, бо є штварти син.

Жена ше зоз нїм не вадзела, але у тим видзела добру задумку и такой го почала рихтац за драгу.

Над раном скорей швитаня человек станул, пооблескал ше та гайд на драгу до седмого, осмого валалу дзе ше находзел його син зоз свою мацєру.

Кед ранши пацери дзвонели вон уж бул гет у хотаре и швидко крачал напредок.

Кед прешол шицки валали цо требало и сцигол до валалу дзе требало же би ше находзел його син, почал ше о нїм розпитовац. Єден человек му теди указал же то праве тото цо идзе вочи гу нїм. Кед ше их двома стретли, оцец ше перши озвал, гварел же хто вон и питал ше синове же чи то вон, його син. Швидко ше вони двома у бешеди зложели, але кед го оцец поволац до свойого дому, теди му син гварел же тото му не може виполниц прето же ше вон стара и о хорей мацери у кочичку и вон таку мацєр не може зохабиц саму. Док так бешедовали, син оцови гварел же муши понагляц дому дац хорей мацери полудзєнок, а поводал и оца на полудзєнок, же би ше при полудзєнку зоз мацєру о шицким подогваряли.

Так и було. При полудзєнку ше догварели же би вон пошол зоз оцом до оцового дому як штварти син, та док оцец достанє националну пензию, а синове док ше зродзи жем достата од оца, теди ше вони двома стараю и о хорей мацери.

После полудзєнку син попаковал свойо ствари до зайди, та гайд зоз оцом до

оцового дому же би му бул штварти син у обисцу.

Драгом ше оцец синове вельо наприповедал о своїх трох синых бетярох, яки красни дзивки маю зоз хторима их вон неслуга пожені, потим кельо вони маю пайташох и пайташки, же кажди вечар у нїх весело и єст вельо дружтва.

Так тоту драгу, гоч и пешо, у бешеди швидко прешли и сцигли под сам валал кед почали дзвониц вечарши пацери. Требало ище преисц през цали валал и буду дома. Кед прешли през цали валал и вошли до улїчки дзе була оцова хижа, так ше зацмело же було цма як у гробе, а од велького шветла пред оцову хижу и гласного дружтва оцових синых и їх пайташох и пайташкох не було чуц нїчого.

Сцигли вони так по оцову хижу, кед там и капурка замкнута.

Ту ше и оцец нашол у чуду же то так, бо знал же им капурка нїгда не замкнута. Пошвидко нашол ключ од капурки, одомкнул ю и вошел до двора, дзе було тиж цихо и цма.

Вошли потим до приклета дзе оцец гласно поволац своих трох синых по мену же би их упознал зоз своїм штвартим сином. Ані ше ту нука нїхто не озвал.

На концу оцец поволац свою жену хтора ше озвала зоз задней хижи, але так смутно и поцихи, як кед би глас приходзел зоз гроба, спод жеми. Потим оцец попалел швела и вошел до задней хижи гу своєї жени и гербно ей представел приведзєного сина.

Потим ше ей опитал же дзе же их троме синове, же би их упознал зоз штвартим сином и їх братом.

На тото му жена гварела же як цо вон ишол по свойого сина, так то и други оцове пришли по своїх синых, бо у таких обставинах каждому оцови хиби штварти син.

Желько Гаргаї

ХЛОПСКЕ НАРОДНЕ ОБЛЕЧИВО БАЧВАНСКО-СРИМСКИХ РУСНАЦОХ

Хлопска кошуля

З опису хлопского народного облечива хтори дал Михал Биркаш дознаваме же воно концом 19. вику мало характеристики заєднічки за традиційне облечиво шицких етнічних ґрупох у Войводини концом 19. вику. Володимир Гнатюк у своїх призначкох констатовал же бачки Руснац страцели, не лем велі зоз своїх звичайох, але и своєю народне облечиво, та ше хлопи облєкаю як Немци и Мадяре. Ми нєшка знаме же хлопске войволянске народне облечиво вчас уєдначене, та розлики медзи нїма минимални, дзекеди лєм у етнічней назви дзєпоєдних предметох. У сущносци, руске облечиво ше концом 19. вику, по Биркашови, состояло зоз широких билих ґачох, кошулі, чарного першняка зоз прикрашуюцима ґомбичками, чарних скоряних чижмох и калапа за святочни дні, док каждодньово ишли боси у ґачох и кошульох з грубшого платна. Хлопске народне облечиво Руснацох у тим периодзе, гоч под уп-

лівом облєканя другого жєтельства, було составене зоз предметох за облєканє своєї роботи, насампредз направених зоз конопі, як цо широки ґачи и кошулі. Други часци облєчива куповани як готови продукти од ремеселнікох и тарґовцох, як напр. шицки файти обуї: бочкори, скоряни папучи и чижми, але и калапи, кожухи, першняки, панталони и капути. Володимир Гнатюк обачел же концом 19. вику приходзи до пременки у длужини хлопскей кошулі, бо по теде ношена досц кратка кошуля хтора лєдво прекривала пас, а тераз ше вше баржей ноши длуґа, хтора ше запасєс до ґачох або панталонох. Лікар Ристо Єремич у своєї моноґрафії, друкованей 1927. року, обачєс шлїдуюце: "У Ст. Вербаше ше ище дзєкадзи видза вишивани перши и рукави. У прешлосци хлопи ношєли длуґи власи, кошулі широких рукавох без манжетнох и широки ґачи. У святочних наґодох ношєли и чижми, та билу сукнову чугу обточену зоз цими ройтами. Ношєли и вишивани кошулі." Нєшка не мамє материялни шлїди о випатрунку теї краткей кошулі, хтора, випатра, була и вишивана. Гєвто цо споминаю вєцєй авторє як характеристику хлопского руского народного облєчива того часу то чарни калап округлого верху и широкей криси на хтори заручени хлопи квачєли покрейтку - вєльки букєт штучного або природного квєца зоз длуґима пантлїками червєней и других фарбох. Кирил Сидор у опису облєчива своєго дїда, у Бикич долу коло 1880. року спомина и бочкори

Хлопске облєчиво Руснацох

зоз сировей овчєй скори з длуґима ременями, онучками, кратки кожух и чугу кратких рукавох." Учитель Никола Янкович тиж так спомина били кратки кожух хтори ношєли хлопи у Бачинцох. У публикацийох Бачбодрожскей жупанії руске хлопске народне облєчиво описанє на шлїдуюци способ: "Хлопи ноша кошулю, ґачи, на нїх облєкаю першняк и панталони, на груби волняни ботоши нацаґую бочкори. Горнє облєчиво кратки мантил, кожух, чуга и бунда. Вжимє маю першняк." Подобни часци облєчива спомина и Йоан Юґик, скравец зоз Коцура у своім писму зоз Бачки." Зоз шицкого наведзєного можємє заклучиц же хлопске народне облєчиво Руснацох на початку 20. вику мало шлїдуюци часци: кошуля, ґачи, першняк, волняни ботоши, бочкори або скоряни папучи. Святочнєйши часци народного облєчива то чарни калап ширшеї криси, уяш и панталони, першняк зоз ґомбичками, чарни чижми

зоз високима сарами, а вжимє били кратки кожух и бундичкова шапка. Як роботнє облєчиво споминаю ше кошуля и ґачи з грубшого конопового платна и сламяни калап, док людзє каждодньово найчастєйше ишли боси. Аналиризуєци стари фотографї можємє обачиц же ше зоз часци розликує народне облєчиво лєґиньох од старших хлопах. Святочнє облєчиво лєґиньох було богатше з материялами и прикрасками, а окреме ше визначую першняк з рижнофарбових сатинских платнох прикрашєни з апликованима металними ґомбичками и кошуля хтора могла буц и у фарби." Тиж так, як значни ше визначєс и руски високи калап зоз малу крису и досц широку пантлїку.

*Виривок зоз кнїжки
мр Катарини Радисавлєвич
«Ношня бачвансо-сримских
Руснацох»
(За Нову думку порихтал
Звонко Костелник)*

POSTAVLJANJE GRANICA U ODGOJU, I. DIO

Mnogi roditelji vjerojatno su se našli u situaciji da od svoje djece zahtijevaju da nešto (ne)učine, a djeca ih ne poslušaju. Zatim oni moraju svoje zahtjeve ponavljati, često i više puta, sve dok se to ne dogodi. Ili u frustraciji i očaju galame na svoje dijete. Ili odustanu. Često se od roditelja može čuti: „Ja mu/joj ne mogu ništa, ne prestaje plakati dok ne dobije to što želi.“ Takva su djeca naučila da ona odlučuju i da su moćnija od roditelja.

Zašto su važne granice u odgoju?

Proveden je jedan zanimljiv eksperiment na temu postavljanja granica kako bi se vidio njihov učinak. Eksperiment povlači paralelu između fizičkih granica i metaforičkih granica kakve se postavljaju u odgoju. U jednoj su situaciji odgojitelji izveli djecu na neograđeno igralište, dakle djeci je bilo dopušteno igrati se gdje god žele. Nije bilo nikakve vidljive granice. Međutim, djeca su se igrala u blizini svojih odgojitelja i pokazivala su tjeskobu i strah od odvajanja. U drugoj su situaciji odgojitelji izveli djecu na ograđeno igralište. Rezultat je bio potpuno drugačiji – djeca su se igrala po cijelom igralištu, sve do ograde, neovisno o tome gdje su bili njihovi odgojitelji te nisu pokazivala znakove tjeskobe. Zaključak je da se unutar granica djeca osjećaju sigurnijima i da su stoga nužne. Bez ograde djeca nisu mogla vidjeti „granicu“ i nisu znala kako se ponašati u toj situaciji. Kod njih se javio strah od nepoznatog te se zbog toga nisu odvajala od odgojitelja. S granicama, tj. ogradom, djeca su osjetila slobodu i sigurnost istraživanja prostora. S lakoćom su se odvajala od odgojitelja znajući da su u si-

gurnom okruženju unutar granica ograde.

Nedostatak jasnih granica često dovodi do problema u ponašanju djece, stoga je bitno početi stvarati granice dok su djeca još mala. Kako onda postaviti granice? Čemu reći da, a čemu ne? Kako izreći granice, a da ne povrijede dijete? Jesu li postavljene granice pravedne/stroge/razumne? Što učiniti ako ih dijete ne poštuje (popustiti, tumačiti, držati prodike, vikati, kazniti, tući)? Mnogi si roditelji postavljaju ova pitanja. Na pitanje čemu reći „da“ svaki roditelj sam treba dati odgovor. Obitelj je prvo mjesto gdje dijete uči društveno prihvatljiva ponašanja, zato roditelji trebaju preispitati i odlučiti do kojih vrijednosti i pravila njihova obitelj drži.

Granice treba početi uvoditi od djetetove najranije dobi. Dojenčetu neće naškoditi ako mu ne potrdite čim zaplače, a moguće je i da će se smiriti samo od sebe. Granice, također, treba mijenjati i prilagođavati kako djeca odrastaju i razvijaju svoje poimanje sebe i vlastitu odgovornost. Nešto što je bilo potrebno dok su djeca bila mala, u adolescenciji više nije potrebno nametati. Isto tako, prilikom postavljanja granica ne treba dovoditi u pitanje ljubav prema djetetu. One samo označavaju koje je ponašanje prihvatljivo, a koje ne, i daju djetetu do znanja dokle smije ići prije nego što njegovo ponašanje postane neprihvatljivo. Prirodno je da će djeca na razne načine pokušavati pomaknuti postavljene granice, dok razvijaju svoje poimanje sebe i

uče kako svijet funkcionira. Cilj je dobro postavljenih granica razviti djetetovu samokontrolu, odnosno naučiti dijete strpljenju i čekanju na zadovoljenje svojih potreba. Razvijaju čvrst karakter i unutarnji moralni kompas koji ih osposobljava za samostalan i odgovoran život.

Epidemija popustljivog odgoja

Roditelje često muči pitanje kako djetetu postaviti granice da ih ono poštuje, a da ga pritom ne povrijede. No, treba imati na umu i prihvatiti da je nemoguće da djeca budu stalno zadovoljna i sretna. Sve se češće kao problem javlja pretjerana zaštita djece i podređivanje njihovim potrebama. Sve je više primjera roditelja koji skaču na svaki djetetov mig. Trude se ukloniti im svaku prepreku koja djeci predstavlja izvor frustracije misleći da nije dobro ako su ljuta ili ako plaču. No, time im čine „medvjedu uslugu“. Takva djeca neće jednog dana biti spremna nositi se s izazovima na koje će naići u svom životu, u odnosima s drugim ljudima, u školi ili na poslu, u odnosu prema svojoj djeci. Patit će od nedostatka samopouzdanja i povjerenja u svoje sposobnosti. Učitelji u osnovnim školama često se susreću s primjerima djece koja odbijaju nešto nacrtati, napisati, izračunati, pa čak i izrezati, te briznu u plač ako se to zatraži od njih. Nisu naučila samostalno nešto učiniti i nemaju povjerenja u sebe. Djeca imaju pravo biti tužna, razočarana ili frustrirana. To će im pomoći da upoznaju sebe i svijet oko sebe, da se suočavaju s poteškoćama i budu spremni na njih. Zadatak roditelja je da te negativne emocije usmjeri. Slično tome, pretjerano divljenje roditelja i pohvaljivanje djece za sve

što naprave također ne razvija djetetovo samopoštovanje. Djeca se tad prestanu truditi, čime ne napreduju. Djeca će razviti samopouzdanje ukoliko osjete da ih roditelji poštuju te potiču i cijene njihov trud prilikom rješavanja problema na koje naiđu.

Psiholozi i drugi stručnjaci koji se bave odgojem djece također upozoravaju da popustljivi odgoj vodi tome da u svijet puštamo narcisoidne osobe koje vjeruju da su posebne i da im je sve dopušteno. Kao posljedica javlja se nedostatak odgovornosti i empatije (suosjećanja). Mnogo je primjera kad majke i očevi zbog neke dječje želje ostavljaju svoje poslove kako bi im ugodili. Tako će djeca naučiti da će im uvijek netko ispunjavati njihove želje i podređivati se njima. No, kad se susretne s drugom djecom na teži će način naučiti da to nije baš tako. Također, kad budu odrasli i kad se budu trebali pobrinuti za svoje ostarele roditelje, neće biti toliko spremni uzvratiti svu žrtvu koju su roditelji za njih podnijeli jer nisu naučeni pomagati drugima. Mnogi se roditelji, stoga, trebaju zapitati jesu li i njima tako ugađali ili su upravo zbog roditeljskog „ne“ postali mnogo ranije samostalniji, strpljiviji i uopće sposobniji brinuti se o sebi samima.

Odgoj na koji se danas oslanjamo ide niz dlaku djetetu, a dobro znamo da život nije takav niti će biti takav prema našoj djeci. Mnogi današnji roditelji imaju previše obveza i pod velikim su stresom, a zbog osjećaja krivnje da ne provode dovoljno vremena s djetetom, najčešće mu popuštaju. No, time gube kontrolu i poštovanje svog djeteta. Dijete dobiva moć i donosi odluke za sebe umjesto roditelja, koje za njega često nisu najbolje.

Helena Timko, mag. psych.

RAZVRSTAVANJE I ZBRINJAVANJE OTPADA

S razvojem tehnologije i mnogih područja znanosti te porastom broja stanovnika na Zemlji i njihovih potreba, javlja se značajan problem nagomilavanja ostataka iz različitih proizvodnja i različitih područja ljudskih djelatnosti koji se razvrstavaju u dvije kategorije. Prva je kategorija otpad, odnosno onaj dio ostataka koji se može ponovno upotrijebiti i reciklirati, a druga je kategorija smeće – dio ostataka koji se ne može više iskoristiti i kao takav se mora adekvatno zbrinuti. Sa svim tim problemima razvija se veliki broj novih grana znanosti. Njihov je cilj sprječavanje, odnosno eliminiranje nastanka ostataka, naročito onih neiskoristivih, te njihovo adekvatno zbrinjavanje sa što manjim štetnim utjecajem, kako na okoliš, tako i na cijelu ljudsku populaciju. Osim toga, javlja se velika potreba za podizanjem svijesti cijelaj ljudskoj populaciji koja zapravo znatno utječe na nastanak otpada i smeća.

Što je to otpad?

Otpad je svaki materijal, proizvod ili predmet, koji nakon korisnog upotrebnog razdoblja prestane biti upotrebljiv i postane suvišan ili neupotrebljiv. Najčešće takvi predmeti završe na deponijima, ali sve češće i na reciklažnim dvorištima. Tamo se nakon razvrstavanja recikliraju i upotrebljavaju kao sirovina za druge ili iste takve nove proizvode.

Otpad se dijeli u nekoliko kategorija:

1. Komunalni otpad – otpad nastao u domaćinstvu
2. Proizvodni otpad – nastao u procesu gospodarskih djelatnosti
3. Otpad iz poljoprivrede i šumarstva.

Većina je upoznata s kućnim otpadom, a ilustracija prozirne kante na slici 5 izvrsno prikazuje prosječan sastav tipičnog kućnog otpada. Najinteresantnije je to što samo 13 % te količine zapravo otpada na smeće, dok se ostatak može reciklirati. Najveći dio otpada (39 %) biorazgradive je prirode, kao što su otpaci od voća i povrća i hrane koji se mogu lako kompostirati. Ostatak otpada na papir koji također možemo preraditi recikliranjem i proizvesti niz korisnih proizvoda. Plastika (12 %) iduća je po količini i u RH možemo biti ponosni da se otkup plastike i limenki sustavno provodi te da većina PET boca završi mljevena i upotrebljena za nove proizvode (slika 4). Nadalje, staklena ambalaža poput boca, staklenki, žarulja, vaza i staklenog posuđa čine više od 6 % kućnog otpada u kanti. Staklo zbog svoje strukture i svojstava predstavlja idealni materijal za recikliranje jer se može gotovo beskonačno reci-

Proizvodi nastali recikliranjem plastičnih boca.

klirati i ponovno koristiti, a odbačeno staklo postaje koristan proizvod. Recikliranjem štedimo prirodne sirovine, štedimo energiju i smanjujemo potrošnju primarnih sirovina. Udio limenki u otpadu čini otprilike 4 % i one se također mogu reciklirati i prodavati za recikliranje. Zanimljivo je da recikliranje limenki od aluminija zahtijeva svega 5 % energije u odnosu na proizvodnju nove, a recikliranjem aluminij ne gubi svojstva. Opasni otpad koji uključuje kemikalije štetne za zdravlje čini oko 1 % prosječne kante. Ako se uzme da u RH svaki građanin u grubom prosjeku proizvede oko 300 kg otpada godišnje, to rezultira najmanje 3 kg opasnih kemikalija godišnje po stanovniku.

Po svojim svojstvima otpad se dijeli na:

1. Opasni otpad je otpad koji sadrži barem 1 od 14 svojstava, a to su: eksplozivnost, reaktivnost, nadražljivost, štetnost, toksičnost, kancerogenost, infektivnost, zapaljivost, korozivnost, mutagenost, teratogenost; ukoliko sadrži tvari koje ispuštaju toksične plinove u kontaktu s vodom, zrakom i kiselinom; ukoliko sadrži ekotoksične tvari.
2. Neopasni otpad jest otpad koji po sastavu i svojstvima ne šteti ljudskom zdravlju i ne ugrožava okoliš.
3. Inertni otpad je otpad koji ne podliježe značajnim fizikalnim, kemijskim ili biološkim promjenama, a određen je Zakonom o otpadu. Inertni otpad se ne otapa, kemijski ne reagira i nije zapaljiv, ne razgrađuje se biološkim putem niti stvara opasne tvari po

okoliš i zdravlje ljudi u kontaktu s bilo kojim spojevima. Inertni otpad ima minimalan stupanj ispuštanja onečišćujućih i ekotoksičnih tvari, ne ugrožava zrak, površinske i podzemne vode.

Koliko otpada proizvodimo?

2012. godine cjelokupna količina komunalnog otpada u RH bila je preko milijun tona ili točnije 1 670 005 t. Svaka županija proizvodi više ili manje otpada, a najviše je proizvedeno u Zadarsko-kninskoj županiji, 559 kg po stanovniku, dok je najmanje otpada u Međimurskoj županiji, 182 kg po stanovniku. Kao gruba procjena može se uzeti da svatko od nas proizvede barem 300 kg smeća godišnje. Podaci se dosta razlikuju, ne samo zbog stvarne količine već i zbog razlike u načinu evidencije, važe li se otpad ili broj vozila sa smećem.

Kako zbrinjavamo otpad?

Postoje tri osnovna načina zbrinjavanja otpada:

1. Odlaganje
2. Mehaničko – biološka obrada
3. Toplinsko – termička obrada.

Odlaganje je najčešći oblik zbrinjavanja otpada u svijetu i RH. Odlagališta otpada dijele se na uređena i neuređena ili neusklađena. U RH 2013. bila su 303 neuređena deponija koja se moraju zatvoriti do kraja 2017.

godine. Neobrađeni ili nesortirani otpad ima veoma negativne posljedice za okoliš i zdravlje ljudi. Uključuje prašinu, smrad, insekte, ptice, glodavce, opasnost od eksplozije i požare, onečišćenje površinskih i podzemnih voda, otrovni plinovi ... Stručnjaci su dokazali da se neke vrste organskih tvari razgrađuju na deponijama čak nekoliko stotina godina. Po naptucima EU direktiva odlagališta smeća moraju se nadzirati i do 30 godina. Pored velikih rizika za zdravlje i okoliš, odlaganjem se uništavaju i vrijednosti tog otpada jer se mogu iskoristiti kao sirovine ili energija. Zbog toga je najbolja strategija zbrinjavanja otpada sortiranje još u kućanstvu i reciklaža u firmama. Približno 60 % otpada može se reciklirati. Npr., reciklažom samo jedne plastične boce može se uštedjeti onoliko energije koliko jedna sijalica od 60 W potroši za 6 sati neprekidnog rada, a reciklažom polovine svjetske proizvodnje papira sačuvalo bi se 800 000 kvadratnih metara šuma. U EU reciklira se 55 % sekundarnih sirovina, dok je Japan zemlja s najvećim postotkom recikliranja, 95 %. Smanjenje otpada postići će se tako što će nakon 31. prosinca 2017. biti zabranjeno odlaganje otpada na neuređenim odlagalištima i udio biorazgradivog otpada morat će biti smanjen. Tako udio biorazgradivog otpada u komunalnom otpadu treba biti manji za 50 % u odnosu na 1997. godinu, i to do 31. prosinca 2016., odnosno treba biti smanjen za 35 % do 31. prosinca 2020.

Dobra ilustracija tih ciljeva je i aktualna sanacija komunalnog odlagališta I. kategorije „Petrovačka dola“ (Slike 1 i 2) u vlasništvu tvrtke Komunalac d. o. o. Vukovarsko-srijemske županije. Na to se odlagalište vozi neopasni i građevinski otpad, a zbrinjava se i azbestni otpad. Jednom mjesečno prihvaća se plastična ambalaža, odnosno polimeri. To odlagalište aktivno je najmanje 40 godina, iako je već odavno trebalo biti zatvoreno i sanirano. Zatvaranje je odgođeno zbog raznih političkih nesporazuma te je još uvijek u upotrebi. Danas se na to odlagalište odlaže rekordnih 60 000 tona miješanog komunalnog otpada godišnje s područja tri grada i 21 Općine Vukovarsko-srijemske županije. Odlagalište je već više puta uređivano po raznim fazama, a prošle 2015. godine potpisan je ugovor za izvođenje radova IV. i V. faze. Vrijednost je IV. faze 11, 3 milijuna kn, a obuhvaća izgradnju ograde duž cijelog odlagališta, drenažu, otplinjavanje, izgradnju prometnice, hortikulturu, izgradnju kasete za odlaganje neopasnog otpada, zatvaranje i uređenje azbestnog dijela i postojećeg dijela odlagališta. To znači završetak sanacije I., II., i III. faze. Radovi IV. i V. faze trebaju se završiti do 2018. nakon čega će se u Antunovcu otvoriti regionalni centar za gospodarenje otpadom u Vukovarsko-srijemskoj

županiji. Ukupna procjenjena vrijednost sanacije V. faze je 32 000 000 kuna. Ugovor o sanaciji potpisali su gradonačelnik Vukovara Ivan Penava s čelnicima tvrtki Sokol i G. T. Trade.

Mehaničko – biološka obrada otpada postupak je obrade miješanog komunalnog otpada (prije odlaganja) koji je povezan uz manje troškove i može se realizirati u kraćem vremenu. Naročito je pogodan za manje urbane sredine. MBO kombinirani je postupak sastavljen iz niza međusobno povezanih strojeva i uređaja za: otvaranje vrećica, usitnjavanje, prosijavanje i izdvajanje željeznih i obojenih metala. Nakon mehaničke obrade izdvaja se sitnija i krupnija frakcija. Sitnija frakcija najčešće se biološki obrađuje i zatim odlaže kao stabilat ili iskorištava kao kompost (odnosno kompostu sličan materijal).

TO (Toplinsko – termička obrada) najčešće je zastupljena u urbanim sredinama razvijenih država kao što su Švicarska, Danska, Njemačka, Švedska, Japan itd. Takva vrsta zbrinjavanja otpada izaziva u hrvatskoj javnosti velike rasprave. Sve spalionice trebaju imati suvremen sustav pročišćavanja dimnih plinova, obvezno iskorištavanje šljake te proizvodnju energije. Za opasne vrste organskog otpada toplinska obrada često je korištena obrada.

Nužno je razlikovati termičko zbrinjavanje od termičke obrade otpada (razlika je u mogućnosti korištenja energije).

„**Termička obrada otpada su postupci spaljivanja, suspaljivanja i drugi postupci obrade otpada kojima se promjenom temperature otpada postiže promjena strukture i svojstava otpada.**“

„**Spaljivanje otpada je postupak uporabe otpada, odnosno zbrinjavanja otpada u kojem se spaljuje otpad sa ili bez uporabe topline proizvedene izgaranjem. To uključuje oksidacijsko spaljivanje otpada, kao i druge termičke procese, poput pirolize, rasplinjavanja ili plazma procesa, sve dok se rezultirajući produkti tih obrada nakon toga spaljuju.**“

„**Suspaljivanje otpada je postupak zbrinjavanja otpada čija je prvenstvena svrha proizvodnja energije ili materijalnih produkata (proizvoda) i u kojem se otpad koristi kao redovno ili dopunsko gorivo ili u kojem se otpad termički obrađuje radi zbrinjavanja. To uključuje oksidacijsko spaljivanje otpada, kao i druge termičke procese, poput pirolize, rasplinjavanja ili plazma procesa, sve dok se rezultirajući produkti tih obrada nakon toga spaljuju.**“ (Zakon)

U svijetu je izgrađen vrlo veliki broj spalionica otpada. Upravo je u tijeku gradnja niza spalionica u Kini. U Europi je već izgrađeno 450 postrojenja za energetske upotrebu otpada godišnjeg kapaciteta od 78 milijuna tona. Na taj je način (2012. godine) proizvedena energija ekvivalentna 19 % ko-

Prozirna kanta.

ličini energije uvezene plinom iz Rusije. Planira se povećati broj spalionica na 550, uz povećanje godišnjeg kapaciteta na 96 milijuna tona.

Najvažnije je opravdano spaljivati (uz obvezno iskorištavanje energije u kogeneraciji i trigeneraciji) samo otpad (smeće) koji zaostaje nakon reciklaže, materijalnog iskorištavanja.

Zakoni

Gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj danas se provodi u skladu sa Zakonom o održivom gospodarenju otpadom koji je Hrvatski sabor donio 15. srpnja 2013. i podzakonskim propisima. Osim toga, primjenjuju se različiti propisi iz područja gospodarenja otpadom koji se mogu naći na stranicama Agencije za zaštitu okoliša. Razlikujemo Strateško planske dokumente kao što su: Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN30/09) ili Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. do 2015. godine (NN85/07, 126/10, 31/11, 46/15) i Opće propise za područje otpada. U Opće propise ubrajamo: Zakon o održivom gospodarenju otpadom NN 94/13, zatim Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN23/14, 51/14, 121/15, 132/15), ali i propisi za posebne kategorije otpada kao što su ulje, ambalaža, guma...

Agencija za zaštitu okoliša prikuplja podatke u registar onečišćivača okoliša (ROO), a zakonska osnova mu je Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša (NN 35/08). U taj registar prijavljuju se svi onečišćivači ispušnjavanjem očevidnika gdje se bilježi izvor, vrsta, količina i mjesto ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš. Agencija svake godine objavljuje izvješće o podacima iz ROO do 15. prosinca tekuće godine.

Ljiljana Kiš

ЦАЛИ ЖИВОТ МЕДЗИ КОШНІЦАМИ

Яким Иван зоз Руского Керестура коло кошніцох

Искусни продукователь Иван обачел досц добри урожай при пчолох цо були у леше у Каравукове, бо там були олейов репчень и багрєн. Тоти цо дома, коло обисца и на сашу, ту олейового репченьо не було, а багрєну меней. Иваново пробовали и продукцию у хотаре, дзе було слунечніку и други трави хтори през лето медзели, и заключели же би вельо лєпше було коло Дунаю, дзе цали рок ест паши за пчоли, бо там у хотаре после слунечніку нет скоро ніч хасновите за нїх, а вше меней ест и бетелїни.

ФАМЕЛИЙНА ТРАДИЦИЯ ДЛУГША ЯК СТО РОКИ

Пчоларство у Ивановей фамелїї присутне вецей як сто роки. Перше бул пчолар його дідо, а вец и оцєц хтори одмалючка до роботи уведол и своїх двох синох. Бачи Яким так зоз пчолами вецей як 70 роки.

— Обидвоме з братом зме уж на два-три роки мушели оцови помагач. Приношели зме рами, та паметам як раз брат плачуци волаз мацер, бо го пчола укушела, але рам не шмел випушиц — приповеда Иван и з носталгию ше здогадус як їх оцєц дакеди мал и 1 000 манди ладички, вецей як 200 вельки, а мали и три прикочи и автобус зоз пчолами.

— После багрєна, дакеди зме ходзели на ліпу на други бок преїг Илоку и Бачкей Паланки, до Сусеку, Свилошу, Шарєнграду, Принциповцу. Там зме були 40-50 роки и ище не бул мост, але зме на скєли преходзєли Дунай на двох тракторох и трох прикочох. Пред войну дзєведзешатих рокох, предал сом автобус, а оцєц предал два прикочи цо були у Ердуту у Горватскей и потим зме дознали же их запалєли тому цо од нього купєл.

У Ердуту и нєшка мамє 119 лади, але чуєме же и вони порозбивани. Гоч то преписанє на мнє, бо оцєц и брат уж покойни, так стої, бо компликованє пойсц до терєз другєй держави — констатовал наш собєшєднїк.

ПЧОЛИ ТРЕБА ЛЮБИЦ И БУЦ ТОЧНИ

Держава нєшка стимулєс пчоларство, та вше вецей заинтерєсованих ест и у Керєстуре. И наш собєшєднїк приповеда же вєлїх упутїовал, а и нєшка упутїєс до пчоларскей роботи.

Дознаваме же дакеди у валєле було и вецей як 3 000 ладички, а терєз ест до 1 000 ладички, док пчоларох ест сигурно вецей як 20, тих цо маю покєс пчоли. Кєд дахто ма 50 ладички, вец го уж мож раховац як пчолара. Стари пчоларе скоро же помарли, але ест досц младих

цо ше лапаю до тєй роботи. Хто ше Якимови опита кєд му дацо трєба, вон каждому помогнє.

Як и у каждєй роботи, найвєцєй ест резултати кєд ше ю любї. До того прєшвєчени и тот керєстурски продукователь.

— Пчоли трєба любїц, не бац ше од нїх, а нєшка ест и защитна опрема. И у тєй роботи, хтора озбильни привредни конар, муши ше буц точни, мерковац и вше мац око на пчолох.

У сезони ше их муши препатриц кажди 10-12 днї, бо можу препаднуц, лєбо одлєщиц. Кєд ше меркує, менєй ест чкоди и од хоротох. Но, хто сєє почєц з тоту роботу, найлєпше з двома-трома кошнїцами, а я вєлїм помагам розмножовац, та до рока мож дойсц од 30 до 50 кошнїцох, понєже укладаня вельки, кєд би ше сцєло одразу тєльо оформиц. Нєшка би за 100 кошнїци трєбало уложїц коло 10 000 єври.

Бачи Иванов би любєл кєд би ше и дахто од його унукох опєдєлєл за пчоларство, та гвари же ше єдна унука уж покєс интересєс. А чкода би було кєд би ше прєтаргло таку длєгоку фамелийну традицию у тєй роботи.

ПЧОЛИ МИРУЮ И ЧЕКАЮ ЦЄПЛИ ДНІ

— Пчоли зме зажимєли ище концом новємбра, бо була красна хвила. То ше поправдє, роби аж у януару, кєд ше им додава поживу, ткв. погач, же би попри зохабєного меду мали цо єсц през жиму, гоч и мирую. По кошнїци, дружтву пчолох трєба 15-20 кг єдзєня. Тиж зме позатикали з гребєнями уходни дзирки (лєтнїки) же би не вошли миши або ровчици, бо миша прави нєшор и допива дружтву хторє вец може препаднуц, а ровчици єдза пчоли.

Кєд цєплєйше, як цо було нєдавнє, коло 15 ступнї, пчоли повилєтую вонка, очисца ше, а кєд половка януара, матки починаю садзиц вїчка, и так помалючки, кажди дзєнь вше вецей. Кєд януар

прєйдзє, у фєбруару уж годно и закукнєц до кошнїци же кєльо посєдди и яки там шор. Но, ми звичайно, кєд прєйдзємє коло кошнїци, по звуку прєценюємє. Кєд их дакус баржєй чуц, значи же нука даяки нєшор — або миша вошла, або им хиби єдзєня, можє буц шицкогє. Прєто трєба допатрац и мерковац на кошнїци.

Уж концом фєбруара, кєд почню квитнуц перши квитки, лампашики, подшнїжнїки и другє, пчолки почню вилєтовац и збєрац нектар

МЕД ТРЕБА ЦО ВЕЦЕЙ ХАСНОВАЦ

Иванов попри меду прави и предава и прополис, та окремни еликсирни напиток зоз меду, прополису, матичнїяку и квитковогє праху, цо тиж предава — литру за 10 єври. За домашнє хаснованє прави з медом и домашнєго соку зоз вишнєох и малинох.

Вон гвари же людзє нєшка мало хасную мед, а трєбало би рано и вєчєр по ложку меду до води розпушиц и попиц. Так у його домє, зоз спругу барз вельо меду хасную, и вон, гоч ма вецей як 70 роки, нїяки лїки не писє.

ПРИРОДНО РИДКИ МЕД МОЖЄ БУЦ ЛЄМ БАГРЄНОВ

З длєгорочного пчоларского искусства наш собєшєднїк Иван порадзєл трошитєльох меду мерковац яки мед купую:

— Найздравши мед згуснути, криштальовани, а природно ридши лєм багрєнов. Гоч правда же вєлї воля кєд вон чєчни. Згуснути мед мож розпушиц, але лєм на температурї до 40 ступнї, бо кєд ше то прєкрочи, вец ше му знїщєс вєлї зоз коло 250 хасновитих состоякох. Нєшка ше, нажалє, мед правє так розпушєс и таки предава на пїяцох.

Автор М. Афіч
(за Нову думку прєвжєла
В. Павлович)

ЗАГРАДКАРСТВО У СКОРЕЙШИХ ЧАСОХ

Заграда и заградково рошліни вше мали вельку улогу и значене у наших руских парастских обисцох, аж ше и думане штрעדку у котрим одреджена кресцанка, односно газдиня жила, формовало спрам того же яка ей заграда, кельо посадзела, як отримовала заграду и кельо ей зродзело. У дакедишніх часох заградково рошліни мали вельке значене у кухні бо були релативно туня пожива до котрей ше досц легко доходзело. Не були потребни вельки финансийни укладаня, лем ше требало влапиц до роботи хторей не було мало. Перше требало порихтац жем, а то була газдова робота. Вон прешол даскельо раз зоз дерлячу, цо за кромплі було добре зробене, але за дробне нашенку газдиня мушела зоз мотику и грабелками ище добре прекопац и розграбац же би мархва, петрушка, мак, цвика и подобне могли посходзиц.

През яр и лето шицко посадзене и посходзене требало отримовац, копац, плец, пресадзовац, залівац, претарговац, бо кед би ше не робело и не мерковало, коровче би ше зацагло и подавело шицки посадзени рошліни и даремна би була шицка робота. През яр и лето хасновало ше шицко зоз загради од грашку, маунох, желеняви, кромпльох и шицкого другого, а вшеліак ше векша часц рихтала и за жимски часи, поготов ту вельку улогу мали цибуля, кромплі, цеснок, пасуля. У тедишніх часох не було змаржляки, та ше грашок и мауна хасновали по позну ешень и вецей раз през лето ше садзело же би их було цо длужей.

Значна рошліна була, як и нешка, парадича. Як през лето на швижо, так требало навариц парадичанку за през

жиму. Тиж так, як значна рошліна ту и капуста, през лето на шалату, а за жиму квашена у гордове, котра у жимских часох була часто на столе як шалата варена на празно лебо зоз сухим месом, за капушаніки або сарму и ище на велі рижни способи.

Вешені газдиня тиж рихтала и до загради шала шалату, цеснок, цибулю, шпинат и други рошліни котри можу витримац нізки жимски температури, же би на яр пришли цо скорей за хасноване. Єдну часц кромпльох, цвикли, цукровей цвикли и желеняви одкладало ше до пиньвицох, а векшину ше одкладало до долікох. Долік бул вельки у зависносци од количества позбераних плодох у загради. На жем ше перше кладло шор слами, а вец шор кромплі лебо дачого другого, вец знова слама и так шором. Як ше ишло висшей, так ше шори зужовали, а на остатку ишла слама, потим ше доокола кладло жем и на тот способ шицко було закрите. Долік бул долу шириши, а горе уши, та ше на тот способ з нього злівала вода и не чурела до доліка. На тот способ ше чувало плоди и од змарзованя и од гніца. Попри шицкей тей роботи требало од шицких рошлінох

назберац нашенка, бо не було апатики же би ше могло пойсц купиц нашенку у мешку. Требало посадиц цибулю за изводу хтора тророчна рошліна. Перши рок сце достали нашене котре идуци рок кед пошесце вирошне до арпадїи, зоз хторей, кед трецого року посадице, достансце цибулю. Тиж так ту требало за изводу посадиц мархву, петрушку и пастернак хтори дворочни рошліни и у першим року даваю корень, а у другим року нашене. Требало ту назберац и нашенку зоз шпинату, шалати, грашку, мауни, пасулі, требало пребрац кромплі и охабиц гевти дробнейши за нашене, назберац нашенку зоз огуркох, парадичох и ище веліх других рошлінох.

Нови часи олегчали газдиньом роботу. Нашенка арпадїи и кромплі за садзене паковани у мехох по пейц лебо дзешец кили и находза ше у польопривредних апатикох, а готову пресаду паприги, капусти и парадичох можеце найсц у пластичних погарикох на пияцу, а дробне нашенку не мушице зберац и чувац за идуци рок. Доліки за чуване кромпльох и желеняви уж нікто не копе, а мауни и грашок добре ше чуваю у змаржлякох. Кресцанка ше не цені по тим ке-

льо у загради посадзела, яку отримус и кельо ей зродзело, бо то ані не таке важне кед тото шицко можеце купиц у тарговини. Велька часц газдиньох ані не садзи заграду бо, ниа, не виплаци ше, ша у дутяну шицко ше може купиц. Нажаль, ест и таких цо посадза, але не засцигну оплец и окопац, та вшені не можу найсц цо дзе посадзели.

Заш лем, шицко гевто цо у своїх заградох посадиме ма свой окреми смак и пах котри не ма ані єдна рошліна купена у тарговинским центру, гоч яка є туня и крашне випатра. Нажаль, нови генерациі не маю тото чувство, легчейше шедзиц при компютеру, телевизору або типкац по мобителу, як у загради плец лебо копац. Но, ище вше маме газдиніи хтори садза загради, роками збераю нашенку, бо таки сорти як цо вони маю нет за купиц, плесю, копу и цо барз значне, минимално хасную лебо вообще не хасную хемийни средства за защиту, з єдним словом отрови. На тот способ маю природни рошліни без хемии, а против коровча и чкодлівцох боря ше на рижни природни способи чуваюци свойо и здраве своей фамелиі. За рошліни у тарговинох не знаме ані кельо раз су пирскани, ані зоз чим, а вельо раз ані хто их продуковал. Гевтим котри робя свойо загради же би знали цо єдза и знаю ценіц тоту свою роботу жичим красни и добри урожаї у котрих годни уживац цали рок. Найим ше робота виплаци, не тельо финансийно кельо у задовольстве котре таки способ хаснованя природи приноши.

Томислав Рац

ДО УПРАВНОГО ОДБОРУ СПОРТСКИХ БАВИСКОХ „ЯША БАКОВ” ВИБРАНИ И ЗВОНИМИР ЕРДЕЛІ З ГОРВАТСКЕЙ

Всуботу, 9. януара, у Коцуре отримана Рочна и Виберанкова скупштина Спортского здруженя Спортских бавискох „Яша Баков” (СБ ЯБ). На Скупштини запровадзени нови правила о участвованю на турнирох у рамикох СБ, спрам хторих участвовац годни здруженя, дружтва и клуби котри достаю поволанку, а не кажде хто придзе на турнир, як цо було потераз.

Дружтва котри годни участвовац то: Дружтво Руснацох Суботица, КУД „Петро Кузмяк” Нове Орахово, КУД „Др Гавриїл Костельник” Кула, СД „Русин” и Здружене рибарох/школа з Руского Керестура. Потим то ФК „Искра” и КПД „ДОК” з Коцура, КПД „Карпати” и „Папавинг” з Вербасу, РКЦ з Нового Саду, КУД „Тарас Шевченко” и ФК „Бачка 1923” з Дюрдьова, КПД „Дюра Киш” зоз Шиду и едно место Беркасово/Бачинци, КУД „Иван Котляревски” з Бикичу, а два места будзе мац Координация радох Руснацох з Горватскей. Нове правило и же кед на турнире участвує непарне число екипов, теде домашні маю право направиц два екипи.

Потерашні подпредседатель СБ ЯБ Иван Папуґа поднесол анализу 24. Бавискох и финансиїни звит, хтори єдногласно прилапени присутни з правом гласа.

У виберанковой часци Скупштини избрани нови Управни (УО) и Надпатраюци одбор (НО). До УО избрани Иван Папуґа, Владислав Папуґа, Звонимир Ерделі, Звонко Салаґ и Янко Хома, а до НО Здравко Бабич, Кирил Симунович и Владимир Мученски.

Нови УО такой избрал и нового председателя и нового по-

Члени нового Управного одбору – Звонимир Ерделі, Янко Хома, Иван Папуґа, Владислав Папуґа и Звонко Салаґ

дпредседателя СБ „Яша Баков”. Нови председатель потерашні подпредседатель Иван Папуґа з Вербасу, а за нового подпредседателя избрани Янко Хома з Руского Керестура. За председателя Надпатраючого одбора избрани Здравко Бабич з Коцура.

Пририхтала: А.Балатинац
Жридо: Рутенпрес
Фото: Рутенпрес

ТУРНИР У БЕЛИ

У организациі ФК Петровци, 22. и 23. януара, організовани Турнир у картаню бели.

Турнир отримани у дружтвеним дому Соколана. Цена прияви була 25 куни по учашнікови або 100 куни по екипи. Водитель турниру бул Звонимир Ерделі – Бане, хтори уписовал резултати. Участвовало 26 пари и дваец поединцох, а було и публики. На закончующим вечару як гощ бул и замінік начальніка Општини Богдановци, Марио Павлович. Як окрипенє варена и пасуля зоз колбасу, а предаване и пице по символичних ценах. Побидніцка пара Мирослав Лехолат и Мирослав Кисиль достали символичну награду и диплому подзекованя од ФК Петровци, а председатель Клубу Томислав Мудри ише раз винесол задовољство же ше зоз одволянєм на Турнир у бели помогло ФК Петровци.

Таня Гарди

ЗВИТНА РОЧНА СКУПШТИНА ФК ПЕТРОВЦИ

Звитна скупштина ФК Петровци отримана у Дружтвеним доме у Петровцох 31. януара 2016. року на 16 годзин.

На дньовим шоре нашли ше актуални точки, медзи хторима найзначнєши звит о работи ФК Петровци цеком 2015. року, звит Надпатраючого одбору, вибор нових членох Надпатраючого одбору, план и програма работи у 2016. року и финансиїни план за тот рок.

Окрем членох Клуба, Скупштину нащивели и началнік Општини Богдановци, Юрай Михайлович, замінік началніка Општини Богдановци, Ярослав Медєши и председатель Мєсног одбору, Томислав Рац.

Скупштину отворел Томислав Мудри, прєсидатель ФК Петровци зоз привитним словом. Утвердзени кворум, прилапени дньови шор и председатель пречитал детальни звит о работи Клуба за прєшли рок. Наглашел же ше сениорска екипа змага у трецей лиґи ВСЖ - фодбалского союзу Вуковар, а ФК Петровци влоні організовал други Мемориялни турнир Звонимира Маньоша - Фрица. Екипа учествовала на Мемориялним турниру у Свиняревцох и на 24-их спортских бавискох Яша Баков у Коцуре. Одбавени пейц фодбалски змаганя у пририхтующим периодзе, а у рамикох Петровского дзвону и фодбалске змаганє ветеранох против ветеранох зоз Руского Керестура.

Прєшого року ушорени и обєкт зоз клубским средствами и донациями.

Цо ше дотика пласману, у ярней часци екипа ше находзела на осмим од дзевец местох, а по законченю єшенєскей сезони завжала шесте од дзевец местох.

Финансиїни средства наменски трошени, а финансиї провадзел кнїжководительни сервис з Вуковару.

Нови член Надпатраючого одбору Томислав Дудаш.

План работи за тот рок облапя уж стандартни клубски активносци, а доминує жаданє означованя 70-ей рочніци именованя Клубу. У яким ше обсягу рочніца одбудзе завиши од финансиїних средствох.

Шицки звити и план работи єдногласно прилапени.

Таня Гарди

У ВИНКОВЦОХ ОТРИМАНА ПЕРША ПРОМОЦІЯ ЗНАЧНЕЙ КНІЖКИ О СТРАДАНЮ РУСНАЦОХ У ОТЕЧЕСТВЕНЕЙ ВОЙНИ

З ліва на право: Юрай Бичанич, Иван Грчич, Микола Пап и Томислав Мишир

Технічни податки о кніжки дала редакторка Вера Павлович

КУД Русинох зоз Винковцох, 18. фебруара того року, у просторийох Городской библиотеки у Винковцох отримал першу промоцію документарней вигледовацкей кніжки Миколи Папа «Страданє Руснацох у Отечественей войны 1991.-92.»

Привитне слово у мено Дружтва отримала Мелания Пап, председателька КУД Русинох зоз Винковцох, а вец слово препущела модераторови збуваня. Модератор промоції бул др Томислав Мишир, хтори потим слово дал Иванови Грчичови, рецензентови тей двоязич-

ней руско-горватскей кніжки, а хтори под час Отечественей войны мал заповидну улогу у сектору у хторим ше борели нашо людзе.

Томислав Мишир наглашел значносц takiej вигледовацкей роботи хтора, справм словох автора, тирвала полни дзешец роки. До подполних податкох не було легко дойсц и не значи же список забитих закончени, але и тото спознанє може буц перши крочай за вигледованє историйних обставинох и одкриванє велькей жертви хтору нашо людзе на тим просторе поднесли. Юрай Бичанич читал мена забитих у Отечественей

войни, а медзи нїма значне число цивилох, страших людзох и женох, хтори мучени и забити у агресії на Републику Горватску и за тото злодійство ише нїхто не одвитовал. Медзи забитима находза ше мена родичох и блїзкей фамелії учашнікох промоції.

На концу, технічни податки о сасмей кніжка дала главна и одвичательна редакторка Вера Павлович, хтора надпомла же кніжка друкована зоз финансїйну потримовку Совиту за национални меншини РГ, у хторим формату кніжка друкована, дзе є друкована, дала даскельо слова

о лекторох, рамикох, тиражу, компютерским обробку и других технічних податкох.

У публики були члени КУД Русинох зоз Винковцох, председателька Союзу Русинох РГ Дубравка Рашлянин, представителе Координації рускей националней меншини ВСЖ и други зацикавени гражданає, а шицко тото провадзела и Винковска телевизия хтора у своїм мултиетнічним маґазину «Обсктив» емитовала прилог зоз того збуваня.

Вера Павлович

У першим шоре медзи патрачами були председатель Координації руских радох ВСЖ и председателька Союзу Русинох РГ Дубравка Рашлянин

Привитне слово отримала председателька КД Русинох Винковци Мелания Пап

